

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

«На правах рукопису»

УДК 811.111'42'255:82-94](043.3)

«До захисту допущено»

В.о завідувача кафедри

_____ М. П. Колісник

« ____ » _____ 2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття ступеня магістра

зі спеціальності 035 «Філологія»

**на тему: «Лінгвальні засоби вираження концепту FEAR в англomовних
кінотекстах психологічних трилерів: структурно-семантичний та
перекладацький аспекти»**

Виконала: студентка 2 курсу магістратури, групи ЛА-31 мп

Старовойтенко Марина Юріївна

Науковий керівник:

кандидат філологічних наук, доцент кафедри ТППАМ

Карачун Юлія Геннадіївна

Рецензент:

кандидат філологічних наук, доцент кафедри ТППНМ

Дзикович Ольга Володимирівна

Засвідчую, що у цій магістерській дисертації немає
запозичень з праць інших авторів без відповідних
посилань.

Студент _____

Київ 2024

**Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

_____ М. П. Колісник

« ____ » _____ 2024 р.

**ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту
Старовойтенко Марині Юріївні**

1. Тема дисертації «Лінгвальні засоби вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів: структурно-семантичний та перекладацький аспекти», науковий керівник дисертації: Карачун Юлія Геннадіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови, **затверджені наказом по університету від ...**

2. Термін подання студентом дисертації:

3. Об'єкт дослідження: лінгвальні засоби вираження концепту FEAR в корпусі англійськомовних кінотекстів психологічних трилерів.

4. Предмет дослідження: структурно-семантичні та перекладацькі аспекти лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів.

5. Перелік поставлених завдань:

- 1) Провести теоретичний аналіз понять «концепт», «кінотекст» та «психологічний трилер».
 - 2) Розглянути СТРАХ як одну з базових емоцій в англійськомовній культурі.
 - 3) Дослідити мовні засоби вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів.
 - 4) Розглянути структурно-семантичні особливості мовних одиниць на позначку концепту FEAR.
 - 5) Дослідити складнощі, що виникають при перекладі мовних одиниць на позначку концепту FEAR з англійської мови на українську.
 - 6) Дослідити основні перекладацькі трансформації, використані у перекладі англійськомовних лінгвальних засобів вираження концепту FEAR з англійської мови на українську.
- 1) Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: субтитри та кінотексти психологічних трилерів “Saw”, “Saw 2”, “Saw 3”, “Saw 4”, “Split”, “The Shining”, “American Psycho”.
 - 2) Орієнтовний перелік публікацій: стаття у фаховому науковому журналі.
 - 3) Дата видачі завдання: 05 жовтня 2023 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапу виконання магістерської дисертації	Термін виконання	Примітка
1	Складання індивідуального плану написання МД	до 11.10.2023	вик.
2	Формування списку джерел та опрацювання основних праць з проблематики МД	до 31.12.2023	вик.
3	Відбір і систематизація вибірки фрагментів матеріалу	до 29.02.2024	вик.

	дослідження		
4	Написання чернетки Вступу та огляд літератури до першого розділу	до 31.04.2024	вик.
5	Написання першого розділу та подання його науковому керівнику	до 31.05.2024	вик.
6	Написання другого розділу МД	до 31.08.2024	вик.
7	Підготовка статті до фахового журналу за матеріалами першого та другого розділів МД	до 30.09.2024	вик.
8	Оформлення результатів дослідження у формі кінцевого варіанту МД, остаточна перевірка науковим керівником	До 15.11.2024	вик.
9	Подання тексту МД на перевірку на наявність текстових збігів	до 25.11.2024	вик.
10	Відгук наукового керівника та подання МД на рецензію визначеним рецензентам	до 28.11.2024	вик.
11	Розміщення електронної версії МД, тез та опублікованої статті на сайті кафедри та подання роздрукованої МД на кафедру	до	вик.
12	Державна атестація. Захист МД	16 – 19.12.2024 (за графіком захистів)	вик.

РЕФЕРАТ

Старовойтенко М. Ю. Лінгвальні засоби вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів: структурно-семантичний та перекладацький аспекти.

Дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія» КПП ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2024.

У кваліфікаційній праці розглянуто теоретичні засади дослідження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів, здійснено теоретичний аналіз понять «концепт», «кінотекст» і «психологічний трилер»; проаналізовано лінгвальні засоби вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів; розкрито структурно-семантичні особливості мовних одиниць, що позначають концепт FEAR, та визначено їхні функції у кінотекстах жанру психологічного трилера; розглянуто основні способи перекладу англійськомовних лінгвальних засобів вираження концепту FEAR українською мовою.

Об'єктом дослідження є лінгвальні засоби вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів.

Предметом дослідження є структурно-семантичний та перекладацький аспекти лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів.

Наукова новизна дисертації полягає у поглибленому дослідженні лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів та особливостей їхнього перекладу, що є новим кроком у вивченні концептуальної семантики та жанрової специфіки психологічного трилера з лінгвістичної точки зору. У роботі уперше було систематизовано та уніфіковано структурні, семантичні та перекладацькі особливості лінгвальних засобів, за допомогою яких виражається концепт FEAR у межах жанру психологічного трилера.

Практичне значення здобутих результатів полягає в тому, що у дисертації нам вдалося поглибити розуміння лінгвальних засобів вираження концепту FEAR у кінематографі, зокрема в жанрі психологічного трилера. Результати дослідження можуть бути корисними для фахівців у галузі перекладознавства, кіномовознавства, для тих, хто працює з перекладами кінематографічних творів, перекладачів, які займаються адаптацією кінотекстів жанру психологічного трилера. Окрім того, результати роботи можуть стати основою для розробки освітніх програм і навчальних курсів, присвячених перекладу кінотекстів, а також для розширення методик лінгвістичних і культурних аналізів у медіа та кінематографі.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження було висвітлено у статті «Складнощі перекладу мовних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів українською мовою» (у співавторстві з Ю. Г. Карачун) в Науковому віснику Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). 2024. №22 (категорія Б) (подано до друку).

Публікації. Статтю «Складнощі перекладу мовних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів українською мовою» (у співавторстві з Ю. Г. Карачун) було подано до друку у Науковому віснику Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). 2024. №22 (категорія Б).

Ключові слова: *концепт FEAR, психологічний трилер, кінотекст, мовні засоби, лексичні конструкції, культурний контекст, емоційна забарвленість, складнощі перекладу.*

ABSTRACT

Starovoitenko M. Linguistic means of expressing the concept of FEAR in English-language film texts of psychological thrillers: structural-semantic and translation aspects.

Dissertation for a master's degree in the specialty 035 “Philology”, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kyiv, 2024.

The qualification work deals with the theoretical foundations of the study of the FEAR concept in English-language film texts of psychological thrillers, theoretical analysis of the concepts of “concept”, “film text” and “psychological thriller”; analyzes the linguistic means of expressing the FEAR concept in English-language film texts of psychological thrillers; the structural and semantic features of linguistic units denoting the concept of FEAR are revealed and their functions in film texts of the psychological thriller genre are determined; the main ways of translating English linguistic means of expressing the concept of FEAR into Ukrainian are considered.

The object of the study is the linguistic means of expressing the FEAR concept in English-language film texts of psychological thrillers.

The subject of the study is the structural-semantic and translation aspects of linguistic means of expressing the FEAR concept in English-language film texts of psychological thrillers.

The scientific novelty of the work is an in-depth study of the linguistic means of expressing the FEAR concept in English-language film texts of psychological thrillers and the peculiarities of their translation, which is a new step in the study of conceptual semantics and genre specificity of the psychological thriller from a linguistic point of view. The paper is the first to systematize the structural, semantic and translation features of the linguistic means by which the FEAR concept is expressed within the psychological thriller genre.

The practical significance of the results obtained is that the dissertation has deepened the understanding of the linguistic means of expressing the FEAR concept in cinema, in particular in the psychological thriller genre. The results of the study can be useful for specialists in the field of translation studies, film studies, for those who work

with translations of cinematic works, translators who are engaged in the adaptation of film texts of the psychological thriller genre. In addition, the results of the study can serve as a basis for the development of educational programs and courses on the translation of film texts, as well as for the expansion of methods of linguistic and cultural analysis in media and cinema.

Approbation. The main provisions and results of the study were highlighted in the article “Difficulties in Translating the Linguistic Means of Expressing the Concept of FEAR in English-language Film Texts of Psychological Thrillers into Ukrainian” (co-authored with Y. Karachun) in the Scientific Bulletin of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University. Series: Philological sciences (linguistics). 2024.

No. 22 (category B) (submitted for publication).

Publications. The article “Difficulties in translating the linguistic means of expressing the concept of FEAR in English-language film texts of psychological thrillers into Ukrainian” (co-authored with Y. Karachun) was submitted for publication in the Scientific Bulletin of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University. Series: Philological sciences (linguistics). 2024. No. 22 (category B).

Keywords: *concept of FEAR, psychological thriller, film text, linguistic means, lexical constructions, cultural context, emotional coloring, translation difficulties.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1 ЛІНГВАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ FEAR В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ КІНОТЕКСТАХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРИЛЕРІВ.....	15
1.1 Теоретичні засади дослідження понять «концепт», «кінотекст» та «психологічний трилер».....	15
1.2 СТРАХ як одна із базових емоцій в англійськомовній культурі.....	20
1.3 Мовні засоби вираження концепту FEAR.....	23
Висновки до розділу 1.....	36
РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАКУ FEAR.....	37
2.1 Класифікація мовних одиниць на позначу концепту FEAR за семантикою.....	37
2.2 Класифікація мовних одиниць на позначу концепту FEAR за структурою.....	48
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3 ОСНОВНІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛІНГВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ FEAR В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ КІНОТЕКСТАХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРИЛЕРІВ.....	62
3.1 Складнощі, що виникають при перекладі мовних одиниць на позначу концепту FEAR з англійської мови на українську.....	62
3.2 Основні перекладацькі трансформації, що використовують при перекладі мовних одиниць на позначу концепту FEAR з англійської мови на українську.....	66
Висновки до розділу 3.....	84
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	88
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	95

ДОДАТОК А.....	96
ДОДАТОК Б.....	111
ДОДАТОК В.....	112
ДОДАТОК Г.....	121

ВСТУП

Магістерську дисертацію присвячено дослідженню лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів, що є важливим кроком у вивченні жанрової специфіки психологічного трилера з лінгвістичної та перекладознавчої точок зору. Психологічний трилер, як жанр кінематографа, нині перебуває в активному розвитку, а його характерною особливістю є увага до внутрішнього стану персонажів, їхніх психоемоційних переживань, в тому числі й страху. У цьому контексті страх виявлено не лише як емоційну реакцію, а і як важливий когнітивний елемент, що здатний впливати на хід подій, та мотивацію дій персонажів. Лінгвістичне вираження концепту FEAR у кінотекстах психологічних трилерів має свою специфіку, а дослідження цього явища є **актуальним** для кращого розуміння засобів його втілення у кіномистецтві, а також для ефективного перекладу кінотекстів цього жанру.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики науковці активно досліджують тему вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів, його семантичні та структурні особливості. Вагомий внесок у висвітлення цієї проблеми зробили А. Головня та А. Панасовська, які розглядають стилістичні особливості психологічного трилера на прикладі роману Пола Хокінс «У воді», Г. Удовіченко, який досліджує художній текст та стратегії його перекладу, що може бути корисним для вивчення специфіки перекладу мовних засобів вираження концепту FEAR, Л. Тютюнник, що звертається до мовних засобів вираження емоційності в медіатексті, та вивчає, як ці засоби впливають на його сприйняття та А. Зелінська, яка вважає, що емоції в психологічних текстах не завжди можна охарактеризувати через психологічну призму, що підкреслює важливість культурного контексту в перекладі.

Об'єктом дослідження є лінгвальні засоби вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів.

Предметом дослідження є структурно-семантичний та перекладацький аспекти лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів.

Метою магістерського дослідження є аналіз лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів, зокрема через призму структурно-семантичних характеристик та їхніх трансформацій у процесі перекладу з англійської мови на українську.

Сформульована мета визначає **завдання** дослідження:

- 1) Провести теоретичний аналіз понять «концепт», «кінотекст» та «психологічний трилер».
- 2) Розглянути СТРАХ як одну з базових емоцій в англійськомовній культурі.
- 3) Дослідити мовні засоби вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів.
- 4) Розглянути структурно-семантичні особливості мовних одиниць на позначку концепту FEAR.
- 5) Дослідити складнощі, що виникають при перекладі мовних одиниць на позначку концепту FEAR з англійської мови на українську.
- 6) Дослідити основні перекладацькі трансформації, використані у перекладі англійськомовних лінгвальних засобів вираження концепту FEAR з англійської мови на українську.

Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі основні **методи** дослідження: загальнонаукові – індукція, дедукція, аналіз і синтез – для уточнення теоретичних засад і формування висновків дослідження; методи лінгвостичного та функційного аналізу для встановлення засобів вираження концепту FEAR у кінотекстах психологічних трилерів, метод перекладацького аналізу для визначення можливих шляхів перекладу та перекладацьких трансформацій, застосованих для відтворення концепту FEAR у перекладі українською мовою.

Матеріалом дослідження слугували 105 лексичних одиниць на позначку страху, які було вилучено із субтитрів та кінотекстів психологічних трилерів “Saw”, “Saw 2”, “Saw 3”, “Saw 4”, “Split”, “The Shining”, “American Psycho”.

Наукова новизна дисертації полягає у поглибленому дослідженні лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів та особливостей їхнього перекладу, що є новим кроком у вивченні концептуальної семантики та жанрової специфіки психологічного трилера з лінгвістичної точки зору. У праці уперше було систематизовано структурні, семантичні та перекладацькі особливості лінгвальних засобів, за допомогою яких виражається концепт FEAR у межах жанру психологічного трилера.

Практичне значення здобутих результатів полягає в тому, що у дисертації було поглиблено розуміння лінгвальних засобів вираження концепту FEAR у кінематографі, зокрема в жанрі психологічного трилера. Результати дослідження можуть бути корисними для фахівців у галузі перекладознавства, кіномовознавства, для тих, хто працює з перекладами кінематографічних творів, перекладачів, які займаються адаптацією кінотекстів жанру психологічного трилера. Окрім того, результати праці можуть стати основою для розробки освітніх програм і навчальних курсів, присвячених перекладу кінотекстів, а також для розширення методик лінгвістичних і культурних аналізів у медіа та кінематографі.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження було висвітлено у статті «Складнощі перекладу мовних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів українською мовою» (у співавторстві з Ю. Г. Карачун) в Науковому віснику Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). 2024. №22 (категорія Б) (подано до друку).

Публікації. Статтю «Складнощі перекладу мовних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів українською мовою» (у співавторстві з Ю. Г. Карачун) подано до друку у Науковому віснику

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). 2024. №22 (категорія Б).

Ключові слова: концепт FEAR, психологічний трилер, кінотекст, мовні засоби, лексичні конструкції, культурний контекст, емоційна забарвленість, складнощі перекладу.

РОЗДІЛ 1

ЛІНГВАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ FEAR В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ КІНОТЕКСТАХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРИЛЕРІВ

1.1 Теоретичні засади дослідження понять «концепт», «кінотекст» та «психологічний трилер»

У сучасному мовознавстві важливим є розуміння того, як концепти було сформовано і виражено в різних медійних форматах. Аналіз лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів потребує глибокого осмислення теоретичних засад, які покладено в основу дослідження. Для цього необхідно розглянути три ключові поняття: «концепт», «кінотекст» і «психологічний трилер».

У сфері лінгвістики, концепт є ключовим терміном, що визначає одиниці ментальних та психічних ресурсів нашої свідомості. Це поняття використовують для пояснення інформаційної структури, яка відображає знання та досвід людини. Концепт є не лише оперативною одиницею пам'яті, але й ключовим елементом ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку, що формують унікальну картину світу в людській психіці [12, с. 49].

За словами Н. Фрасинюк, у лінгвістичній літературі концепт визначено як універсальну сутність, що виникає у свідомості на основі чуттєвого досвіду та безпосередньої взаємодії людини з предметами. Його також сприймають як логічну категорію, через яку культура проникає в ментальний світ індивіда, а також як основну експресивну одиницю національного менталітету. Крім того, концепт розглядають як поняття практичної філософії і багатовимірне утворення. Його пояснюють як ментальну одиницю оперативної свідомості та глобальну мисленнєву одиницю, що є представленою реальними чи ідеальними предметами та збереженою у пам'яті носіїв мови. Також концепт трактують як «алгебраїчне» вираження значення, яким володіють мовці [57, с. 69].

Концепти є важливі засоби для розуміння світу навколо нас. Вони слугують засобами комунікації та обміну інформацією між людьми. Розуміння концепту в сучасній лінгвістиці досить різноманітне, оскільки термін «концепт» виник в лінгвістиці через взаємодію із філософією, психологією та культурною антропологією. Це призвело до появи підходів та векторів розглядання концепту, в рамках яких існують специфічні визначення та конкретизатори. Таким чином, можна виділити кілька підходів до тлумачення концепту.

Як зауважує Н. Плотнікова, трактування концепту в рамках філософської теорії пізнання та відображення реальності різняться у широкому спектрі. Відзначають широкий діапазон понять, що охоплює складні ментальні утворення, такі як думка, знання, віра, причина, що визначаються на основі обширного онтологічного фону речей, які становлять оточуючий світ, і особистого досвіду людини. Людське сприйняття, смисли, якими людина оперує, а також знання про навколишній світ, що зберігаються у вигляді квантів, таких як життя і смерть охоплено цим діапазоном. У межах філософської парадигми виділяють такі підходи до розуміння концептів: власне філософський та логіко-філософський [43, с. 93].

Філософський підхід до поняття концепту часто асоціюють із концептуалізмом, який вважається одним із напрямів середньовічної схоластичної філософії, вперше сформованим, за припущенням дослідників, Д. Скоттом чи П. Абеляром. Згідно з концептуалістами, у конкретних речах існує спільне, загальне, яке викликає у розумі утворення концепту – унікального загального поняття, що виражене словом [43, с. 94].

Коли термін «концепт» став науковим поняттям, його почали використовувати в логіці, чим була спричинена поява логіко-філософського підходу до розуміння концепту. Цей підхід було засновано на ідеях аналітичної школи філософії, яка складається з двох напрямків: лінгвістична філософія та логічний аналіз мови [43, с. 93].

Усвідомлення сутності концептів – це довгостроковий процес, який почався

давно і продовжується до сьогодні. Людське мислення спрямоване на розуміння основних понять універсуму і буття, тому визначення концептів залишається актуальною проблемою для сучасної науки.

Оскільки пізнання, з точки зору когнітивної лінгвістики, включає процес створення і трансформації концептів, вони займають центральне місце в її категоріальному апараті. Крім того, концепти є предмет вивчення інших гуманітарних наук, таких як філософія, психологія, соціологія, етнологія, лінгвокультурологія [71, с. 153].

Термін «концепт» широко застосовують у когнітивній лінгвістиці та лінгвокультурології, де об'єктом дослідження є картина світу у різних аспектах – національна, індивідуально-авторська, концептуальна, оцінна і т.д.

О. Шкута розглядає концепт як ключову одиницю оперативної свідомості, глобальну мисленнєву одиницю, яка відображає реальний чи ідеальний світ та зберігається в національній пам'яті носіїв мови у вербально-означеному вигляді [65, с. 83].

Подібне розуміння концепту пропонує український мовознавець О. Борисов, який визначає концепт як інформаційну структуру свідомості, що містить знання про об'єкт пізнання, набуті через взаємодію різних психічних функцій [3, с.28].

Науковці визначають аспекти, які є важливими для розуміння природи концепту. Наприклад, Т. Вільчинська виокремлює сім таких аспектів: логіко-філософський, філософський, лінгвістичний, лінгвокультурологічний, когнітивний, психолінгвістичний та літературно-культурологічний. Ця поліаспектність свідчить про складну і багатогранну природу самого концепту і наукових знань про нього [5, с. 29].

Термінологічний статус концепту, який використовується у кількох наукових галузях, було визначено різними підходами до його розуміння. Спочатку його було сформовано у філософії, а потім поширено до психології та лінгвістиці. Внаслідок цього наукове тлумачення концепту зазнає змін.

З одного боку, ці зміни стосуються взаємодії лінгвістики з психологією,

культурологією, етнологією та іншими галузями. З іншого боку, вони відбуваються через зміни у ціннісних уявленнях самих дослідників, що пов'язані із переворотами у наукових парадигмах. Проблема систематизації основних напрямків наукового розуміння концепту в сучасній парадигмі лінгвістичного знання все ще вимагає вирішення [5, с. 30].

Наступним розглянемо поняття «кінотекст», яке відносять до тексту, створеного в рамках кіноіндустрії, включаючи діалоги, монологи та інші мовні елементи, що формують кінематографічний наратив [51].

Кінотекст є важливе джерело для аналізу того, як концепти, зокрема концепт FEAR, впливають на сприйняття глядача та як вони конструктивно функціують у рамках кінематографічного мистецтва.

Кінотекст складається з ланцюга ядерних кадрів, інформація яких розкривається лише після розгляду щонайменше двох таких одиниць і визначення типу зв'язку між ними, та представляється як динамічна систему звуково-візуальних образів або динамічну систему пластичних форм, яка існує у просторово-часових умовах екрану [51].

Комунікативна спрямованість кінотексту є безперечною, оскільки він призначений для сприйняття масовою аудиторією та адресується глядачеві.

Кінотекст складається з рухливих і статичних образів, мовлення (усного і письмового), шумів і музики, які організовані в нерозривну єдність. У кінотексті використовуються дві семіотичні системи – лінгвальна і нелінгвальна, що разом створюють комплексний спосіб комунікації. Кожна з цих систем має свої особливості і функції, які взаємодіють, щоб донести до глядача інформацію [51].

Лінгвальна система в кінотексті включає всі словесні елементи, такі як діалоги, монологи, текст на екрані, а також звукові ефекти, що мають мовний характер. Ця система безпосередньо стосується вираження думок, емоцій, поглядів через слово. Лінгвальна система є база для створення атмосфери, розвитку образів персонажів і подачі основного сюжету [51].

Всі невербальні елементи, які мають значення у кінотексті охоплюються

нелінгвальна системою. Сюди входять візуальні елементи, такі як кадри, кольори, композиція, освітлення, монтаж, а також звукові ефекти і музичне оформлення [51].

Обидві системи разом формують інтегрований спосіб комунікації, де лінгвальні і нелінгвальні знаки доповнюють один одного та забезпечують повноцінне розуміння інформації аудиторією. У контексті психологічних трилерів, взаємодія систем створює багатогранні наративи, в яких емоційні та психологічні стани персонажів відображаються через комплексний лінгвально-нелінгвальний контекст.

Далі розглянемо поняття психологічного трилера.

Психологічний трилер – це жанр літератури або кіно, що поєднує в собі елементи трилера та психологічної фантастики [9, с. 426].

Такі твори містять психологічні сюжети та особливу атмосферу напруги. У психологічних трилерах розповідь відбувається через думки персонажів та розкриває їхнє складне психічне становище.

Характерна особливість психологічного трилера – це заглиблення у відносини між персонажами. Психологічні трилери часто містять елементи драми та екшену, а також часто перетинаються з жанром психологічної драми та психологічного горору [69, с.24].

Термін «психологічний трилер» охоплює спектр наративів, які надають перевагу дослідженню складної роботи людського розуму над традиційними екшн-сюжетами.

Хоча, по-суті, психологічний трилер не асоціюють з жанром горору, після 1950-х років у кінематографі жахів з'явилося багато психологічних тем і мотивів, що стало причиною появи окремої підкатегорії – психологічних трилерів. [69, с. 27].

По суті, еволюція жанру психологічного трилера наголошує на незмінному захопленні кінематографа складнощами людської психіки та тим, що криється в ній.

Трилери зазвичай характеризують швидким розвитком подій і постійною

небезпекою, з якою стикаються їхні персонажі, які є сильні, але, по суті, звичайні люди, що протистоять лиходіям [72, с. 191].

Центральним елементом трилера є створення особливої атмосфери напруги, що змушує читача чи глядача з нетерпінням чекати наступних поворотів сюжету [69, с. 263].

Отже, психологічний трилер характеризують зосередженістю на психологічних елементах та заглибленням у психіку персонажів. У його сюжетах часто відображають динаміку зіткнень між протагоністом і антагоністом, а психологічний аспект трилерів охоплює неоднозначність, напругу, та моторошну атмосферу, яка тривожить глядачів та читачів. [69, с. 267].

Тому, для дослідження концепту FEAR у контексті англomовних кінотекстів психологічних трилерів потрібен комплексний підхід, який поєднує семантичні, структурні та перекладацькі аспекти. Аналіз концепту в сучасному мовознавстві свідчить про його багатогранну природу, адже він є важлива одиниця для розуміння процесів когнітивного та емоційного сприйняття людини. Психологічний трилер, зі свого боку, є жанр, що акцентує увагу на складних психологічних станах персонажів, де концепт FEAR є елементом створення атмосфери напруги.

1.2 СТРАХ як одна із базових емоцій в англійськомовній культурі

Емоції та людина є нероздільними: людська свідомість здатна обробляти та зберігати інформацію, сприймати та передавати повідомлення, переживати емоційні стани, які знаходять своє відображення у мові. Емоції тісно пов'язані з когнітивними процесами, і їхній взаємозв'язок пояснюють тим, що когнітивні процеси викликають емоції, які, в свою чергу, впливають на когнітивну діяльність, проникаючи в усі її аспекти.

За А. Зелінською, емоції – це процес імпульсивної регуляції поведінки, який ґрунтується на сприйнятті значущості зовнішніх чинників та їхнього впливу на життєдіяльність людини. Вони виникають у відповідь на дії навколишнього середовища, які задовольняють чи не задовольняють потреби особи.

Якщо потреби не задовольняються, виникають негативні емоції, а задоволення потреб супроводжується позитивними емоційними переживаннями; емоції – це особливі психофізичні стани організму, які відображають ставлення людини до самої себе і до навколишнього світу у формі намірів, безпосередніх переживань, почуттів задоволення чи незадоволення, зумовлених об'єктивним відношенням світу до потреб і мотивів індивіда [22, с. 35].

Емоції можуть мати як несвідомий, так і свідомий характер, хоча вони не завжди вербалізовані.

Емоційні процеси, що реєструються свідомістю, визначаються як певні види емоцій, результатом яких є усвідомлення індивідом свого стану. Однак фіксують лише ті соціально значущі емоції, які відрізняються тривалістю та частотою, і лише ці емоції репрезентують мовними засобами [23, с. 36].

Таким чином, емоції задають критерій істинності сприйняття індивідом навколишнього світу і впливають на ефективність його когнітивної діяльності. Ці зміни, у свою чергу, не можуть не позначитися на змісті когнітивних структур знань, отриманих індивідом, які згодом знайдуть своє втілення в мовленні. Більшість емоцій відрізняють колективним характером, що проявляється у зібранні значної кількості емоцій (близьких за якістю) навколо базової емоції загального характеру.

До базових емоцій належать інтерес, радість, здивування, сум, гнів, відрaza, презирство і страх. Вони є відносно простими, і, діючи як прототипи, використовуються як система відліку для більш маргінальних емоцій. Базові емоції характеризують детальним розвитком когнітивної структури та великою кількістю мовних одиниць, що репрезентують їх у мові [70, с. 334].

Ще однією особливістю емоцій є їхня інтенсивність та здатність до посилення.

Неможливо об'єктивно виміряти показник емоційного стану, але уявлення про сильніші та слабші емоції нерозривно пов'язане з їхнім існуванням. Інтенсивність емоцій відображається в семантиці емоційних слів, а це, в свою

чергу, вказує на дві особливості емоційних станів: зміну їхньої сили протягом певного періоду часу, а також на їхню суб'єктивність в оцінці спостерігача [64, с. 269].

Емоції розрізняють також за якісними ознаками, які проявляються у внутрішніх переживаннях індивіда та у зовнішньому вираженні його емоційного стану. Ця відмінність найяскравіше проявляється у розрізненні понять «емоції» та «почуття».

Емоції характеризують високою інтенсивністю, мінливістю та швидкоплинністю; вони виникають як миттєві, інтуїтивні акти та є важливою складовою людського життя, саме вони є тією сферою свідомості, яка впливає на процеси номінації та комунікації за допомогою мовних засобів. Активна роль емоцій у процесі пізнавальної діяльності людини створює нерозривний зв'язок між емоційною сферою та мовною системою, оскільки свідомість відображає образи об'єктивної дійсності разом із суб'єктивно-емоційним ставленням до них.

Людина є емоційною істотою, здатною аналізувати та оцінювати явища об'єктивної дійсності, і лише мова надає дослідникам можливість вивчати внутрішній світ людини, який не піддається безпосередньому спостереженню.

Проте не завжди можливо виразити емоційні переживання засобами мови, оскільки сфера емоцій набагато ширша, тому емоції може бути виражено як вербально, так і невербально.

Невербальні репрезентації емоцій можуть бути дуже чіткими, але майже неможливо передати їх точно без використання вербальних засобів. Таким чином, мовні засоби використовуються для репрезентації емоційного аспекту людського життя [23, с. 38].

Страх є універсальною базовою емоцією, за допомогою якої відображається інстинкт самозбереження, який відіграє провідну роль у житті людини; він може бути зовнішнім (причиною такого страху є будь-який зовнішній фактор, на який людина не може вплинути, наприклад, стихійне лихо) або внутрішнім (виникає в

результаті власних думок людини, наприклад, страх темряви) [42, с.111], [55, с. 157].

Страх також класифікують за нормами:

- 1) Нормальний страх (коли людина усвідомлює його і здатна контролювати);
- 2) Патологічний страх (коли страх стає нав'язливою ідеєю і не усвідомлюється).

За критерієм тривалості, страх є короткочасний (наприклад, переляк) або як стійка риса характеру (боягузтво).

За інтенсивністю страх може варіюватися від переляку до паніки і жаху, а також може виникати безпосередньо в момент загрози або з'являтися пізніше, як реакція на подію, що вже відбулася [55, 158].

Отже, зв'язок емоцій та когнітивних процесів є нероздільним. Емоції є невід'ємною частиною людської свідомості, вони не тільки впливають на пізнавальні процеси, а й формують когнітивні структури, що знаходять своє вираження в мові. Поняття емоційної концептуальної сфери є важливим для розуміння того, як мовні одиниці репрезентують емоційні стани.

Емоції, як відображення ставлення людини до навколишнього світу, є важливим чинником у процесах мовлення та комунікації. Вони впливають на пізнання світу, а також визначають контекст і зміст мовлення.

Страх, як одна з базових емоцій, має широке відображення в мові, де він виступає як важливий компонент у структурі емоційних переживань.

1.3. Мовні засоби вираження концепту FEAR

Концепт FEAR є інтегрований у мовну систему, а та, в свою чергу, налічує широкий спектр лінгвальних засобів, за допомогою яких можна вдало передати складність та різноманітність цього концепту у спілкуванні.

Серед усіх емоцій страх є одним із найважливіших компонентів емоційної сфери людини, оскільки він безпосередньо впливає на існування індивіда в конкретному просторі та часі. Функціональна роль цієї емоції полягає в тому, що вона відображає інстинкт самозбереження, проявляючись через сприйняття загроз

для життя, добробуту, здоров'я або самопочуття людини, а також у відповідних реакціях щодо несприятливих факторів навколишнього середовища [3, с. 95].

Розглянувши 105 англійськомовних одиниць на позначку страху, які нам вдалося вилучити з кінотекстів та субтитрів психологічних трилерів “Saw”, “Saw 2”, “Saw 3”, “Saw 4”, “Split”, “The Shining”, “American Psycho”, за допомогою лінгвістичного аналізу нам вдалось виокремити наступні мовні засоби вираження концепту FEAR: вигуки, повторення, Емоційно забарвлені лексеми, окличні конструкції, нецензурна лексика, питальні конструкції, обірвані речення, оклично-питальні конструкції, метафори, прямі звертання, порівняння.

У підсумку підрахунків мовних засобів, якими було виражено концепт FEAR, ми отримали наступні значення (Рисунок 1.3.1):

Рисунок 1.3.1 – Мовні засоби, які виражають концепт FEAR у психологічних трилерах

За результатами нашого дослідження було встановлено, що мовні одиниці, які відіграють роль вигуків, налічують 27 одиниць серед матеріалу дослідження і становлять 20% від загальної кількості, тобто переважну більшість.

Вигуки призначені для вираження емоцій і почуттів, а їхнє справжнє значення стає зрозумілим лише в контексті усного спілкування, де вони супроводжуються відповідною інтонацією та невербальними засобами [67, 156]. Наприклад, “*Oh my God!*” – «*О Боже!*» [1], “*Aaaaah!*” – «*Ааааа!*» [1] є вигуками, використання яких стосується миттєвих емоційних реакцій.

Наступними розглянемо групу повторень, яка налічує 22 приклади, тобто 27% від загальної кількості.

Повторення мають на меті передачу емоційної інтенсивності, структури напруги, тематики контролю та безконтрольності [53, с. 162].

Варто зазначити, що майже всі наведені повторення у Додатку А – вигуки.

Повторення вказують на те, що персонаж переживає паніку та тривогу, які впливають на здатність логічно мислити. Також повторення можуть використовуватись персонажем як спосіб «заповнити» час, або показати антагоністу, що він здатен на будь-який вчинок, аби лише зберегти своє життя та здоров'я. Наприклад: “*Ok, ok, ok...*” – «*Гаразд, гаразд, гаразд...*» [7], “*Please! Please! I wanna go home, please!*” – «*Будь ласка! Будь ласка! Я хочу додому, будь ласка!*» [7], “*Go! Go! Go!*” – «*Швидше! Швидше! Швидше!*» [7], “*Open the door! It's not funny! Open the fucking door!*” – «*Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!*» [7].

Повторення також є вербальним супроводом боротьби персонажа за контроль у ситуації, яка стає некерованою. Наприклад, “*Stop! Stop!*” – «*Зупинись! Зупинись!*» [2] свідчить про спробу зупинити дії антагоніста, які загрожують життю персонажа. Сюди ж віднесемо і такі приклади: “*No! No!*” – «*Hi! Hi!*» [7]; “*Stop it! Stop it! Stop it!*” – «*Припиніть це! Припиніть! Припиніть!*» [7].

Треті за кількістю є мовні одиниці, що відіграють роль емоційно забарвлених лексем, та які налічують 19 прикладів і становлять 14% від загальної кількості.

Емоційно забарвлені лексеми в художніх творах здатні передавати значно глибшу та семантично важливішу інформацію, ніж емоційно-нейтральні слова [27, с. 157].

Причини такої значущості емоційно забарвлених лексем пов'язані з їх унікальною семантичною природою. Теоретично, кожне слово може мати емоційний заряд, однак не всі вони однаково розкривають значення в тому чи іншому контексті. Деякі слова часто використовуються в ситуаціях, що не викликають емоційних реакцій, тоді як інші, навпаки, підбирають відповідно до емоційно-насичених контекстів [62, с. 114].

Таким чином, експресивно-емоційне забарвлення слова визначається його контекстом використання, а комбінація лексем, загальна тональність викладу, образні засоби та авторська манера оповіді – усе це формує якість емоційно-експресивного забарвлення слів.

О. Черник виділяє два типи емоційно забарвлених слів, що функціують у сучасній українській мові:

- 2) слова, що називають конкретні емоції та переживання;
- 3) слова, у значенні яких присутній емоційно-оцінний компонент [62, с. 115].

За словами Л. Кратасюк та О. Сидорчук, емоційно забарвлені лексеми – це слова, які мають додаткове емоційне значення або конотацію, що викликає певні почуття у слухача чи читача [32, с. 214].

Такі лексеми виражають різні емоції, наприклад, радість, сум, страх, огиду, захоплення тощо; додають мовленню експресивності і часто використовуються для створення певного настрою або підсилення позитивного чи негативного ставлення до об'єкта чи явища.

У кінотекстах та субтитрах психологічних трилерів за допомогою емоційно забарвлених лексем було посилено відчуття страху через вибір слів з негативним конотаційним забарвленням. Наведемо декілька прикладів емоційно забарвлених лексем на основі матеріалу дослідження, висвітленого у Додатку А.

- 1) *“Or maybe you are afraid too”* – «А може, ти теж боїшся» [6].
- 2) *“Yeah. Oh my gosh, you frightened me”* – «Так. Боже, ти мене налякав» [5].
- 3) *“I'm freaking out”* – «Я божеволію від страху» [6].

4) “*The thought of being hurt filled her with dread*” – «Думка про те, що їй може бути боляче, наповнювала її страхом» [6].

5) “*She was filled with primal terror*” – «Її охопив чистий жах» [6].

У кожному прикладі можна виділити емоційно забарвлену лексему на позначку концепту FEAR. На прикладі таких лексем ми можемо прослідкувати як вживання того чи іншого слова може впливати на інтенсивність вираження концепту FEAR у мовленні.

“*Or maybe you are **afraid** too*” – «А може, ти теж **боїшся**» [6] – У цьому прикладі емоційно забарвлена лексична одиниця “afraid” вказує на помірний рівень страху.

“*Yeah. Oh my gosh, you **frightened** me*” – «Так. Боже, ти мене **налякав**» [5] – Лексична одиниця вказує на помірне виявлення страху, але за ступенем градації є вищою за “afraid” з попереднього прикладу. Вона вказує на те, що страх відчутний, але не є глибокий.

“*I’m **freaking out***” – «Я **божеволію** від страху» [6] – Ця фраза демонструє помітне зростання рівня страху, та вказує на стан емоційного розладу, паніки.

“*The thought of being **hurt filled her with dread***” – «Думка про те, що їй може бути боляче, **наповнювала її страхом**» [6] – Страх представлено конкретнішим, пов’язаним з усвідомленою загрозою, тому тут переживання вже переходить у тривогу.

“*She was filled with **primal terror***” – «Її охопив чистий жах» [6] – Спостерігаємо найвищий ступінь страху, що вказує на інстинктивну реакцію, яка паралізує. В цьому реченні страх досягає свого апогею.

На прикладі градації емоційно забарвленої лексики продемонстровано, як страх еволюціонував від легкого відчуття до почуття жаху.

Наступними розглянемо мовні одиниці, які відіграють роль окличних конструкцій (16 прикладів, 12% від загальної кількості).

Окличні конструкції в психологічних трилерах виконують роль передачі емоцій та створення атмосфери напруги, а також здатні миттєво залучати увагу глядача, вказувати на певні критичні моменти у ході подій трилера.

Оклики є проявом сильних емоцій: страху, паніки, безпорадності. Вони є індикатори того, що герой знаходиться у критичному моменті, наприклад: *“Help! Help me! Oh shit. I’m probably dead”* – «Допоможіть! Допоможіть! О, чорт. Я, мабуть, помер» [7]. За допомогою цього заклик ми можемо бачити, як передається відчуття паніки, проявляється безпорадність персонажа. У окличній конструкції *“Please! Please! I wanna go home, please!”* – «Будь ласка! Будь ласка! Я хочу додому, будь ласка!» [7] відображається вираження відчаю, яке доповнюється повтореннями. Разом ці засоби виокремлюють потребу в допомозі, безпеці та бажанні уникнути ситуації небезпеки. Бажання персонажа повернутися додому символізує пошук безпечного місця, де він відчував би себе захищеним.

За допомогою окличних конструкцій також передається терміновість, наприклад: *“Get me outta here!”* – «Витягніть мене звідси!» [1].

“Wait! Don’t go! Please!!!” – «Зачекай! Не йди!» [2] – Тут можемо прослідкувати вираження страху втрати – можливості втратити когось важливого, хто міг би надати допомогу. Використання “please” знову ж таки вказує на глибокий страх і бажання бути почутим, сподівання на отримання необхідної підтримки у критичний момент.

“Go! Go! Go!” – «Швидше! Швидше! Швидше!» [7].

“Open the door! It’s not funny! Open the fucking door!” – «Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!» [1].

“Stop it! Stop it! Stop it!” – «Припиніть це! Припиніть! Припиніть!» [7].

У наведених вище прикладах прослідковується заклик до дії, який є виражений окличними конструкціями.

Далі розглянемо групу мовних одиниць, які відіграють роль нецензурної лексики, і яка налічує 15 прикладів (11% від загальної кількості).

За Ю. Савчук, нецензурна лексика – це сегмент лайливої лексики різних мов, до якого включено вульгарні, грубі і непристойні лайливі вирази, які виражають спонтанну мовну реакцію на несподівану (зазвичай неприємну) ситуацію [46, с. 270].

На нашу думку, використання персонажами нецензурної лексики як складової частини розмовної мови у психологічних трилерах пов'язано із низкою психологічних смислів, які відображають їхній емоційний стан і внутрішній світ.

Використання нецензурної лексики насамперед пов'язане з негативними емоціями: гнівом, відчаєм, фрустрацією і страхом. Лайливі слова вказують на те, що персонаж перебуває у стані агресії чи безвиході. Крім того, за допомогою такої лексики персонажі висловлюють емоції неприйняття ситуації, в якій опинилися, наприклад:

“Who the fuck are you?! Who the fuck are you?!” – «Хто ти в біса такий?! Хто ти в біса такий?!» [1], *“What the fuck?!”* – «Що за чортівня?!?» [7] демонструють шок, агресію та розгубленість; акцентують увагу на тому, що персонаж перебуває в стані стресу через ситуацію загрози його життю та здоров'ю.

Фрази *“Open the door! It's not funny! Open the fucking door!”* – «Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!» [3], *“I'm fucking dying!!!”* – «Я помираю!» [3] свідчать про відчай і безвихідь та нагальну потребу у допомозі.

Висловлювання *“What the fuck's wrong with you?! No! No!”* – «Та що з тобою в біса не так?! Ні! Ні!» [3] демонструє страх перед антагоністом та його діями.

Фрази, які містять повторення, наприклад: *“What the... What the fuck..?”* – «Що за... Що за чортівня...?» [2] свідчать про сплутаність думок, стан шоку, дезорієнтацію. Це характерно для тих моментів, коли персонаж стикається з чимось незрозумілим або ж жахливим. Сюди також віднесемо емоційні вигуки на кшталт *“Fuck! Shit!”* – «Бляха! Тряся!» [1] та *“Fuck!”* – «Чорт!» [1].

Наступними розглянемо мовні одиниці, які відіграють роль питальних конструкцій – 11 прикладів (8% від загальної кількості).

Наприклад, “*What are you doing?! – «Що ти робиш?!»* [1], “*Who are you? – «Хто ти?»* [1] є питальними конструкціями, що відображають невизначеність і страх перед невідомим.

Наступна є група мовних одиниць, які відіграють роль обірваних речень – 8 прикладів (6% від загальної кількості).

За А. Загнітком, обірвані речення – це конструкції, що є незавершеними в силу певних ситуативно-прагматичних чинників [18, с. 305].

Обірвані речення виражають назавершену думку, наприклад: “*What is... What is... What?... – «Що це... Що це... Що?...»* [1]; “*Where am I...? – «Де я?...»* [7], “*Oh God. What do you want from me?!... – «Божже мій, що вам від мене потрібно?!...»* [1], “*Please, please, don’t do this to me!.. I have family... – «Будь ласка, будь ласка, не робиць цього зі мною! У мене є сім’я...»* [1], “*Oh my God, oh my God... Please, please, let me go... – «Божже мій, божже мій... Будь ласка, будь ласка, відпусти мене...»* [3], “*Oh, no... Will you help me?... – «О, ні... Ти мені допоможеш?...»* [3].

Наступний мовний засіб передачі концепту FEAR – це оклично-питальні конструкції, які налічують 6 прикладів (5% від загальної кількості). Такі конструкції поєднують емоційний заклик з елементами питання [8, с. 10].

Оклично-питальні конструкції, такі як: “*What is this? Help! Help me!*” – «Що це таке? Допоможіть! Допоможіть мені!!!» [3]; “*What is this place?? What is this place?! – «Що це за місце?? Що це за місце?!»* [3] вказують на те, що персонаж перебуває у такому емоційному стані, де він не лише переживає емоцію страху, але й намагається зрозуміти ситуацію, щоб потім мати можливість знайти вихід з неї.

Оклично-питальні конструкції також допомагають у створенні атмосфери напруги, та впливають на динаміку сюжету.

Мовні одиниці, що відіграють роль метафор налічують 3 приклади (2% від загальної кількості).

Метафора – це приховане порівняння, де одне явище або об’єкт описують через інше, без використання слів «як», «ніби», «наче» тощо.

Метафора передбачає перенесення властивостей одного предмета або явища

на інший, що створює нове образне значення [52, с. 16], [6, с. 19].

“Fear is a cold hand on my shoulder” – «Страх – це холодна рука на моєму плечі» [6]. У цьому випадку можна прослідкувати, що страх порівнюють з холодною рукою. В уяві відразу постають негативні відчуття: холод, рука, що тримає за плече.

“A chill ran down my spine” – «Мороз пробіг по моєму тілу» [6]. Тут страх асоціюють з морозом, та, цікаво відмітити, що у всіх наведених вище прикладах ми спостерігаємо наявність частин тіла, а отже, страх має прямий вплив на тіло людини; також страх порівнюють з холодом, що у нашій підсвідомості викликає негативне відчуття, а значить, що емоція страху дорівнює чомусь неприємному.

Однією із найменш чисельних груп є мовні одиниці, що відіграють роль прямих звертань – 3 приклади (2% від загальної кількості), наприклад: *“Help me! Help!”* – «Допоможіть мені! Допоможіть!» [7], *“I’m scared, Daddy...”* – «Я налякана, татку...» [7] – є прямими зверненнями, котрі прямо вказують на відчай і потребу в підтримці.

Останньою та найменш чисельною є група мовних одиниць, що відіграють роль порівнянь – 2 приклади (2% від загальної кількості).

За словами О. Хараман, порівняння – це літературний прийом, який полягає у зіставленні двох різних явищ або об’єктів на основі спільних ознак [59, с. 628].

Розглянемо приклади, наведені у Додатку А.

“I felt like a rabbit in a hunting trap” – «Я почувався наче кролик у мисливському капкані» [6].

У цьому випадку персонаж, що переживав емоцію страху, порівнює себе з кроликом – малою, вразливою твариною, яка потрапила до пастки. Тобто страх пояснюють як такий, що здатен змусити когось почуватись меншим та вразливішим, аніж є насправді.

“My blood felt like it turned into a block of ice when he walked into the room” – «Моя кров неначе перетворилась на брилу льоду, коли він увійшов до кімнати» [6]. Персонаж порівнює кров з брилою льоду, де лід – це щось тяжке та холодне, таке,

що викликає негативні емоції. Це порівняння ілюструє сильне відчуття страху, яке сковує все тіло.

У кінематографі особливу атмосферу напруги, яка притаманна трилерам, створюють завдяки поєднанню вербальних засобів з невербальними.

Комунікація з аудиторією не обмежується лише мовленнєвою поведінкою персонажа: вона також охоплює візуальну інформацію, яка є вираженою через невербальну поведінку. Невербальне оформлення емоцій зазвичай здійснюється мимовільно за допомогою жестів, міміки, пантоміміки тощо.

Всі невербальні дії формують біологічно детерміновану систему і виступають своєрідними маркерами процесів вищої нервової діяльності [52, с. 185].

Серед невербальних засобів вираження емоцій у психологічних трилерах можна виділити (Додаток Б):

- 1) Дихальні реакції: *breath trembling, breathing heavily, breathing shakily, gasping, panting.*
- 2) Голосові реакції: *crying, whimpering, screaming, yelling, whispering, yelping, grunting.*
- 3) Емоційні та фізичні реакції: *shaking, trembling, sweating, increased pitch, stuttering.*

Таким чином, невербальні показники, якими супроводжуються емоції людини та її ставлення до ситуації взаємодії, поряд із фізіологічними процесами, слугують об'єктивними індикаторами емоційних станів.

Використання графічних засобів, таких як знаки оклику, питальні знаки, їх комбінація та три крапки також мають свою роль у передачі концепту FEAR.

Оскільки на екрані графічні засоби не можна побачити, адже там відображено «живу» картинку, то завдяки кінотекстам є можливість розкрити їхню важливість для передачі емоції страху.

Перш за все, розглянемо знаки оклику, за допомогою яких автори кінотекстів акцентують увагу на передачі паніки, тривоги та екстремальних емоцій, які відчують персонажі. Використання знаків оклику свідчить про переживання

персонажем напруги або ж загрози, або ж може бути намаганням звернути на себе увагу: “Wait! Don’t go! Please!!!” – «Зачекай! Не йди! Будь ласка!!!» [7], “Help!” – «Допоможіть!» [7], “Fuck! Shit!” – «Бляха! Трясця!» [7].

Також знаки оклику можуть позначати момент, коли персонаж стикається з чимось невідомим або страшним.

Знаки питання мають на меті відображення невизначеності, сумнівів та страху перед невідомим; персонажі, які задають питання, часто виявляють свою вразливість.

Фрази на кшталт “Who are you?” – «Хто ти такий?» [1], “What is this?” «Що це таке?» [1], “Where am I...?” – «Де я?...» [1] вказують на страх і нерозуміння ситуації.

Також можливе комбіноване використання знаків оклику та знаків питання: “Who the fuck are you?! Who the fuck are you?!” – «Хто ти в біса такий?! Хто ти в біса такий?!» [2], “What the fuck?!?” – «Що за чортівня?!?» [2], “What the fuck’s wrong with you?! No! No” – «Та що з тобою в біса не так?! Ні! Ні!» [1], “What is this place?? What is this place?!?” – «Що це за місце?? Що це за місце?!» [1].

Три крапки вказують на те, що думка персонажа не була завершена:

“Ok, ok, ok...” – «Гаразд, гаразд, гаразд...» [3] – за цим висловленням спостерігаємо страх та покірність, задля уникнення ще гіршої ситуації. Тут три крапки та повтори акцентують увагу на розгубленості та покорі.

“Holy shit! What the hell...” – «Трясця твоїй матері! Якого біса...» [2] – незакінчена думка демонструє те, що персонаж перебуває в стані шоку від побаченого.

Вигуки на кшталт: “Aagh...!!!” – «Аааа...!!!» [7]; “Oh... Huh...” – «Ох... Хах...» [7] вказують на стан шоку, адже певні ситуації можуть бути настільки травмуючими для психіки, що людина може бути здатна лише на вигуки. Також вигуки можуть вказувати на моменти, коли персонаж переживає фізичний біль.

“Oh, no... Will you help me?...” – «О, ні... Ти мені допоможеш?...» [1] – прохання; завдяки трьом крапкам (незакінченій думці) ми можемо зрозуміти, що

персонаж перебуває у кризовому становищі та потребує допомоги; він готовий на будь-що, аби її отримати.

Отже, у результаті проведеного аналізу нам вдалося з'ясувати, що графічні засоби, такі як три крапки, знаки оклику, знаки питання та їх комбінація займають важливе місце у вираженні концепту FEAR в кінотекстах психологічних трилерів; вони стають маркерами емоційності саме в тексті, коли «жива» картинка не є доступною.

Концепт FEAR в англomовних кінотекстах та субтитрах психологічних трилерів передано завдяки широкому спектру мовних одиниць, які включають вигуки, повторення, емоційно забарвлені лексеми, окличні конструкції, нецензурну лексику, питальні та обірвані речення, оклично-питальні конструкції, метафори та прямі звертання.

Загалом, найпоширеніші засоби вираження страху є вигуки та повторення. Саме за допомогою них зацентровано увагу на емоційній інтенсивності переживань персонажів і надано мовленню динамічності та реалістичності. Вигуками, як правило, передаються миттєві реакції на небезпеку або загрозу, а несвідоме використання повторень вказує на стан паніки, невизначеності, безсилля.

Емоційно забарвлені лексеми, окличні конструкції та нецензурна лексика використовуються для поглиблення емоційної напруги та створення атмосфери тривоги та безвиході.

За допомогою питальних конструкцій і обірваних речень було зацентровано увагу на дезорієнтації, невизначеності та здивуванні героїв щодо непередбачуваних подій.

Завдяки оклично-питальним конструкціям та метафорам було поєднано емоційний і раціональний аспекти, де персонажі, перебуваючи в паніці та переживаючи інтенсивне відчуття страху, все ж намагались знайти відповіді на питання щодо речей, які б наблизили їх до вирішення проблеми.

Таким чином, мовні засоби, використані у кінотекстах психологічних трилерів, не лише добре передають різноманітність та інтенсивність відчуття

страху, а й створюють потрібну емоційну атмосферу. Ці засоби важливі для побудови особливої напруженої та захоплюючої атмосфери, яка притаманна жанру психологічного трилера.

Висновки до розділу

Перший розділ дослідження присвячено детальному розгляду теоретичних засад, що лежать в основі проведення дослідження лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів. Вивчення понять «концепт», «кінотекст» та «психологічний трилер» дало змогу сформулювати міцну теоретичну базу для подальшого аналізу.

Концепт FEAR було розглянуто як складне, багатогранне явище, що включає не лише емоційний, але й культурний, когнітивний та лінгвістичний аспекти. Аналіз поняття «кінотекст» показав, що кінотекст є специфічним видом тексту, де вербальні та невербальні засоби взаємодіють між собою та створюють цілісну комунікативну структуру. У кінотекстах психологічних трилерів мовні засоби слугують важливим інструментом, який використовується для посилення емоційного впливу, передачі внутрішнього світу персонажів та створення атмосфери напруги, яка є притаманною жанру психологічного трилера.

Аналіз мовних засобів показав, що для вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів широко використовуються вигуки (27 одиниць, 20%), повторення (22 одиниці, 17%), емоційно забарвлені лексеми (19 одиниці, 14%), окличні конструкції (16 одиниць, 12%), нецензурна лексика (15 одиниць, 11%), питальні конструкції (11 одиниць, 8%), обірвані речення (8 одиниць, 6%), оклично-питальні конструкції (6 одиниць, 5%), метафори (3 одиниці, 2%), прямі звертання (3 одиниці, 2%), порівняння (2 одиниці, 2%).

Таким чином, було підтверджено, що концепт FEAR у психологічних трилерах є складним феноменом, вираження якого вимагає застосування багатого арсеналу лінгвальних засобів. Їхній аналіз сприяє не лише кращому розумінню мовної організації кінотекстів, а й допомагає розкрити способи впливу таких текстів на емоційний стан глядача.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАКУ FEAR

2.1 Класифікація мовних одиниць на познаку концепту FEAR за семантикою

Семасіологія, як окремий розділ мовознавства, зосереджена на дослідженні плану змісту мовних одиниць та вивчає їх лексичні значення. Під планом змісту розуміється значення слова, що зазвичай відображає його лексичну сутність.

Відповідно до М. Кочергана, семасіологія також визначається як «лексична семантика», що походить від грецького слова “*semantikos*”, яке означає «позначальний». Науковець зазначає, що сучасне розуміння семантики охоплює два аспекти: по-перше, це весь зміст та інформація, що передається мовою або окремими її одиницями (морфемою, словом, словосполученням, реченням); по-друге, це розділ мовознавства, що вивчає цей зміст та інформацію [31, с. 152].

Складна ієрархічна структура лексичної системи мови проявляється через різні типи зовнішніх зв'язків слів, таких як синонімічні, антонімічні, тематичні та словотворчі. Ці зв'язки досить повно відображені в сучасних словниках. Однак найбільше за обсягом об'єднання лексичних одиниць – семантичне поле – залишається недостатньо дослідженим у лексикографічному контексті.

Різні типи семантичних полів – це один із методів вербалізації концепту. Відповідно, існують семантичні, граматичні, синтаксичні, лексичні, словесні, фразеологічні, асоціативні, парадигматичні, номінативні, граматико-лексичні, функціонально-семантичні поля, але це лише частина тих типів полів, які було виділено у наукових дослідженнях [2, с. 10].

Лексико-семантичне поле є складна ієрархічна мікросистема, яка об'єднує лексичні одиниці в єдине ціле на основі спільного інваріантного значення та відображає певну понятійну сферу, маючи при цьому певну структуру.

Лексико-семантичні поля відображають частину концепту, який вербалізовано в мові, та діляться на більш вузькі об'єднання – лексико-семантичні

групи.

Лексико-семантичні поля складаються з наборів слів, що мають спільну тематику або концептуальне значення. У межах цих полів виділяються лексико-семантичні групи, які є ще більш специфічними об'єднаннями слів, що поділяють певні семантичні риси.

Семантична група – це підкатегорія слів, які об'єднані спільними значеннями [15, с. 57]. Такі групи дозволяють структурувати словниковий запас мови, акцентуючи увагу на зв'язках між словами через їхнє значення.

Для того, аби класифікувати та дослідити лексико-семантичні групи концепту FEAR, ми проаналізували приклади фраз, взятих із кінотекстів психологічних трилерів, які наведені у Додатку А.

Цікавим є те, що концепт FEAR у кінотекстах майже у всіх випадках виражається за допомогою реплік діалогів, фраз, невербальних засобів. Під час високої емоційної напруги персонажам не властиве висловлення довгими, метафоричними фразами. Зачасту це короткі вигуки, повторення, нецензурні висловлення, обірвані речення. Найбільше прикладів було дібрано із кінотекстів психологічних трилерів “Saw”, “Saw 2”, “Saw 3”, “Saw 4”, адже саме там персонажі потрапляли у такі ситуації, де їх життя стояло на кону; в таких випадках рівень страху сягав апогею, а самі ж герої часто переживали інтенсивні психологічні тортури, які впливали на їхню здатність реагувати на ту чи іншу ситуацію свідомо.

Саме за допомогою реплік, вигуків і емоційних висловлень було передано їхній внутрішній стан. В умовах екстремального стресу або небезпеки люди зазвичай втрачають здатність до логічного мислення та складної вербальної комунікації. Замість цього вони переходять на примітивніший рівень вираження своїх емоцій.

Стосовно психологічних трилерів “Split”, “The Shining”, “American Psycho”, варто зазначити, що здебільшого емоція страху та напруги була передана невербально, завдяки звуковому супроводу, загальній атмосфері, світлу, швидкості руху камери. Ці елементи допомагали глибше зануритись у психологічний стан

героїв, та робили страх і напругу не лише результатом слів персонажів, а й того, що відбувалося навколо.

У “Split”, наприклад, зміна освітлення та музичні акценти слугували вказівниками щодо трансформації особистостей героя, а у “The Shining” панувала загальна атмосфера абсурду через безумство головного героя; а звукові ефекти, такі як шурхіт кроків чи віддалені крики, створювали відчуття ізоляції та неминучої небезпеки.

У трилері “American Psycho” був присутній контраст між естетичною привабливістю і жорстокістю вчинків головного героя. У цьому трилері звуковий супровід і кінематографічні прийоми доповнювали загальну атмосферу відчуження головного героя та його психічний розлад, чим створювали притаманну трилеру напружену атмосферу.

Проаналізувавши 105 фраз, за допомогою яких концепт FEAR було виражено у кінотекстах психологічних трилерів, нам вдалося об’єднати їх за семантичним значенням у такі тематичні групи (Рисунок 2.1.1):

- 1) Реакція на загрозу – 38 прикладів (35%);
- 2) Передача емоції страху через використання нецензурної лексики – 18 прикладів (17%);
- 3) Прохання про допомогу – 16 прикладів (15%);
- 4) Страх перед невідомим – 14 прикладів (13%);
- 5) Усвідомлення загрози – 14 прикладів (13%) ;
- 6) Стан шоку унаслідок побаченого/почутого/відчутого – 7 прикладів (7%).

Рисунок 2.1.1 – Семантичні групи прикладів на позначку концепту FEAR

Оскільки семантична група реакцій на загрозу налічує найбільшу кількість мовних одиниць, пропонуємо її розглянути першою.

Під цією групою розуміємо відповідь особи на виявлену загрозу, яка може включати фізичну реакцію (наприклад, втеча або боротьба), емоційні прояви (страх, тривога) та поведінкові зміни (наприклад, пошук допомоги), наприклад:

“My heart is coming out of my chest” – «Серце виривається з грудей» [6], *“A chill ran down my spine”* – «Мороз пробіг по моєму тілу» [4] – ці фрагменти відображають фізичну реакцію на страх.

У фрагменті *“You’re running scared cause...”* – «Ти тікаєш, бо боїшся...» [5] відображена поведінкова реакція. Використання терміна “running scared” означає не лише фізичну втечу, а й стан розуму людини, яка відчуває сильний страх, та говорить про те, що паніка може змусити людину приймати імпульсивні рішення.

Загалом, будь-яке словесне озвучування того, що людина усвідомлює загрозу, уже можна вважати реакцією на загрозу:

“I’m getting frightened” – «Мені стає страшно» [6], *“I’m scared, Daddy...”* – «Мені страшно, таточку...» [7], *“You scared the hell out of me!”* – «Ти налякав мене до смерті!» [6], *“I’m freaking out”* – «Я божеволію від страху» [6], *“That really*

creeped me out” – «Мене це дуже налякало» [6], “*I’m scared stiff*” – «Я наляканий до смерті» [4], “*Keep your shit together*” – «Тримай себе в руках» [6], “*...Come and play with us. Forever and ever and ever. – Tony, I’m scared...*” – «...Пограйся з нами. Назавжди, назавжди, назавжди. – Тоні, мені страшно» [5].

За допомогою кожного із наведених вище фрагментів було відображено зв’язок «усвідомлення – реакція» (словесна чи тілесна).

Далі розглянемо вигуки як реакцію на загрозу.

За допомогою вигуків відображено момент, коли персонаж усвідомлює загрозу, але ще не має чіткої реакції на неї; також вони можуть вказувати на ступінь того, наскільки ситуація є шокуючою: персонаж перебуває у стані настільки глибокого шоку, що просто не має сил сформулювати логічну думку, щоб висловити почуття страху.

“*Huh...*” – «Ха...» [1], “*Oh... Huh...*” – «Ох... Хах...» [1], “*Aagh...!!!*” – «Аааа...!!!» [1], “*Agh! Agh! Don’t! Don’t!*” – «Ааа! Ааа! Не треба! Не треба!» [1], “*No! No!*” – «Hi! Hi!» [2], “*No! Get it – Aagh! – No! No! No!*” – «Hi! Тримай! – Hi! Hi! Hi!» [2].

Варто зазначити, що у цій семантичній групі частими є повтори та вживання слів “no”, “please”, “stop” – за допомогою цих слів персонаж ніби намагається «домовитись» із кривдником або ж джерелом загрози. Також, у певних випадках персонаж вдається до маніпуляцій, намагаючись пробудити жалість до себе:

“*No, Laurance, please, I’m begging you! I want to live! I want to live!*” – «Hi, Лоренсе, будь ласка, благаю тебе! Я хочу жити! Я хочу жити!» [7], “*Please, please, don’t do this to me!.. I have family...*” – «Будь ласка, будь ласка, не робиць цього зі мною! У мене є сім’я...» [3], “*Please, I have a family!...*” – «Будь ласка, у мене є сім’я!...» [3], “*Don’t kill me, please!*” – «Не вбивай мене, прошу!» [2], “*I’m fucking dying!!!*” – «Я помираю!» [2], “*Have mercy!*” – «Змилуйся!» [2].

На противагу прикладам, наведеним вище, реакцією на загрозу також може бути агресія. Таким чином персонаж намагається залякати чи психологічно «натиснути» на кривдника та дистанціюватись від джерела загрози:

“Open the door! It’s not funny! Open the fucking door!” – «Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!» [6], “Let me out!” – «Випустіть мене!» [6], “Get off me!” – «Відчепися від мене!» [6], “Stay away from me!” – «Не чіпай мене!» [5], “Stay away! Don’t hurt me!” – «Тримайся від мене подалі! Не чіпай мене!» [5].

Також цікавим є те, що реакцію на загрозу може бути проявлено у мовленні у вигляді повторів. Це можуть бути як короткі вигуки, так і цілі фрази.

“Stop! Stop!” – «Зупинись! Зупинись!!!» [1], “Stop it! Stop it! Stop it!” – «Припиніть це! Припиніть! Припиніть!» [1], “Stop it! Stop!!! Stop it! Stop it!” – «Припини! Припини! Припини! Припини!» [1], “Ok, ok, ok...” – «Гаразд, гаразд, гаразд...» [4], “Go! Go! Go!” – «Швидше! Швидше! Швидше!» [1], “What are you doing to me? What are you doing? Help!! Help!!!” – «Що ти зі мною робиш? Що ви робите? Допоможіть! Допоможіть!» [1].

Другою за кількістю мовних одиниць є семантична група передачі емоції страху через використання нецензурної лексики.

Використання грубої або нецензурної мови є способом вираження страху, агресії чи відчаю.

Варто відзначити, що у психологічних трилерах “Saw”, “Saw 2”, “Saw 3”, “Saw 4” здебільшого було вжито лайливу лексику на один манір. Майже всі випадки вживання нецензурної лексики, представлені у Додатку А, мають у собі слова “fuck”, “shit”, “hell”.

“What the fuck is going on?” – «Що за чортівня відбувається?» [7], “What the fuck?” – «Що це за хрін?» [7], “What the fuck?!?” – «Що за чортівня?!?» [7], “Get your fucking hands off my daughter!” – «Забери свої кляті руки від моєї доньки!» [7], “What the... What the fuck..?” – «Що за... Що за чортівня...?» [1], “The... What the fuck are you doing...?!!!” – «Якого біса ти робиш?!» [2], “What the hell!?...” – «Якого біса!?...» [2], “My eyes! My eyes... What the fuck is it?!?” – «Мої очі! Мої очі... Що це в біса таке?!» [2], “What the fuck is this?” – «Що це в біса таке?» [3], “Don’t you leave me here you fucking bitch!” – «Не кидай мене тут, клята суко!» [2], “Who the fuck are you?! Who the fuck are you?!?” – «Хто ти в біса такий?! Хто ти в біса

такий?!!!» [7], “*What the fuck’s wrong with you?! No! No!*” – «Та що з тобою в біса не так?! *Hi! Hi!*» [7], “*Open the door! It’s not funny! Open the fucking door!*” – «Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!» [6], “*Fuck!*” – «Чорт!» [3], “*Fuck! Shit!*” – «Бляха! Тряся!» [1], “*Holy shit*” – «Тряся твоїй матері» [2], “*Holy shit! What the hell...*” – «Тряся твоїй матері! Якого біса...» [2], “*What are you doing to them, bastard?*” – «Що ти з ними робиш, виродку?» [7].

Наступною розглянемо семантичну групу прохань про допомогу.

Прохання про допомогу – це виражена вербально потреба в допомозі, захисті чи підтримці.

Із прикладів, представлених у Додатку А, можна зробити висновок, що найчастіше для прохання про допомогу персонажі використовували слова “please” та “help”:

“*Help me!*” – «Допоможіть!» [2], “*Help!*” – «Допоможіть!» [1], “*Help me! Help!!!*” – «Допоможіть мені! Допоможіть!!!» [3], “*What are you doing to me? What are you doing? Help!! Help!!!*” – «Що ти зі мною робиш? Що ви робите? Допоможіть! Допоможіть!» [2], “*Please! Please! I wanna go home, please!*” – «Будь ласка! Будь ласка! Я хочу додому, будь ласка!» [1], “*Please!!!*” – «Будь ласка!!!» [1], “*Please, get me out of here, please!!!*” – «Будь ласка, забери мене звідси, будь ласка!!!» [2], “*Please. Please, let me go!*” – «Будь ласка. Будь ласка, відпусти мене!» [1], “*Wait! Don’t go! Please!!!*” – «Зачекай! Не йди! Будь ласка!!!» [1], “*Please, don’t leave me...*” – «Будь ласка, не кидайте мене тут...» [1].

Здебільшого, прохання про допомогу є закличками, проте також можуть бути вираженими і запитанням:

“*Oh, no... Will you help me?...*” – «О, ні... Ти мені допоможеш?...» [2], “*Is anybody here?!*” – «Чи є хтось тут?!» [7], “*Is anybody out there?!*” – «Є тут хто-небудь?!» [7].

Варто звернути увагу на прохання про допомогу, які представлені у наказовій формі.

Коли персонаж перебував у стані крайнього відчаю та нагальної потреби у допомозі, ввічливість більше не грала важливої ролі. Людина у відчаї переживає різний спектр емоцій та зачасту не здатна їх контролювати:

“Get me outta here!” – «Витягніть мене звідси!» [1], *“Do something!” – «Зроби щось!»* [2], *“Don’t you leave me here you fucking bitch!!!” – «Не кидай мене тут, клята суко!»* [2].

Наступна семантична група відображає вербальні прояви страху перед невідомим.

Страх перед невідомим є емоційний стан, який пов’язаний із тривогою чи побоюванням щодо майбутніх подій, які не можна передбачити. [23, с. 39].

Опираючись на дані, відображені у Додатку А, можемо зробити висновок, що всі речення, віднесені до семантичної групи страху перед невідомим, є питальними чи питально-окличними. Майже всі приклади розпочинаються зі слів “what”, “who”, “where”.

Більшість із наведених нижче прикладів було взято із кінотекстів психологічних трилерів “Saw”, “Saw 2”, “Saw 3”, “Saw 4”, де персонажі знаходились у ситуаціях на межі життя та смерті. За допомогою запитань герої намагались знайти відповіді в умовах абсолютної невизначеності:

“What the fuck is this?” – «Що це в біса таке?» [7], *“What the fuck?” – «Що це за хрін?»* [7], *“What the fuck?!?” – «Що за чортівня?!?»* [7], *“What the... What the fuck..?” – «Що за... Що за чортівня...?»* [2], *“What is this? Help! Help me!” – «Що це таке? Допоможіть! Допоможіть мені!!!»* [3], *“What is this??” – «Що це таке??»* [1], *“What is this place?!” – «Що це за місце?!»* [1], *“What is... What is... What?...” – «Що це... Що це... Що?...»* [3].

У наведених вище репліках ми прослідковуємо повторюване використання запитального слова “what”. Ставлячи такі запитання, герої намагались дізнатись більше про невідоме місце, у якому вони знаходились, або ж взагалі про ситуацію, до якої вони потрапили.

Також окрім слова “what” у багатьох прикладах можна побачити запитальне слово “who”. За допомогою таких питань пресонажі намагались дізнатись хто стоїть за тією чи іншою ситуацією.

“Who the fuck are you?! Who the fuck are you?!” – «Хто ти в біса такий?! Хто ти в біса такий?!» [2], *“Who are you?”* – «Хто ти такий?» [2].

Часте використання реплік, що починаються словами “What are you doing...” свідчить про те, що персонажі намагались розібратись у ході вчинків антагоніста: *“What are you doing to them, bastard?”* – «Що ти з ними робиш, виро́дку?» [7], *“What are you... What are you doing?!”* – «Що ти... Що ти робиш?!» [7], *“What are you doing?!”* – «Що ти робиш?!» [2], *“What are you doing to me?!”* – «Що ви зі мною робите?!» [1], *“What are you doing to me? What are you doing? Help! Help!”* – «Що ти зі мною робиш? Що ви робите? Допоможіть! Допоможіть!» [1], *“The... What the fuck are you doing...?!!!”* – «Якого біса ти робиш?!?!» [3].

Ставлячи запитання *“Where am I...?”* – «Де я?...» [7] персонаж намагався зрозуміти, у якому місці він знаходиться, а репліка *“Oh God. What do you want from me?!...”* – «Боже мій, що вам від мене потрібно?!...» [2] підтверджує, що у моменти страху та невідомості людині властиво намагатись дізнатись більше про ситуацію, аби мати змогу знайти вихід з неї.

Таким чином можемо сказати, що страх перед невідомим пов'язаний із потребою в контролі. Коли персонаж стикається з незнайомими ситуаціями або ж не знає чого очікувати від антагоніста – відчуття контролю зменшується, що призводить до страху та напруги.

Наступна група – усвідомлення загрози.

Усвідомлення загрози є процес, під час якого особа або група людей розуміє, що існує небезпечна ситуація, яка може завдати шкоди. Усвідомлення може стосуватись фізичної, емоційної чи соціальної загрози.

Зачасту, у мовленні персонажів усвідомлення загрози передавалось проговорюванням вголос їхніх страхів, при цьому використовувалась емоційно забарвлена лексика:

“He’s trying to scare us” – «Він намагається нас налякати» [7];

“This is seriously scary” – «Це насправду страшно» [6];

“It scares me” – «Мене це лякає [6];

“I tell you, when we first came up here, I thought it was kind of scary” – «Кажу тобі, коли ми вперше опинились тут, це місце мені здалось моторошним» [5];

“I’m still scared” – «Я все ще налякана» [6];

“I’m scared, Daddy...” – «Мені страшно, таточку...» [7];

“I’m freaking out” – «Я божеволію від страху» [6];

“That really creeped me out” – «Мене це дуже налякало» [6];

“The thought of being hurt filled her with dread” – «Думка про те, що їй може бути боляче, наповнювала її страхом» [6].

Розглянувши вищезазначені приклади, спостерігаємо, що фразами *“He’s trying to scare us” – «Він намагається нас налякати» [7]; “It scares me” – «Мене це лякає [6]; “I’m scared, Daddy...” – «Мені страшно, таточку...» [7]; “That really creeped me out” – «Мене це дуже налякало» [6]* передається усвідомлення загрози. Також до цієї групи ми можемо віднести запитання, які спонукають персонажа до усвідомлення загрози:

“Are you scared of this place?” – «Ти боїшся цього місця?» [5], “You are scared about room 237, aren’t you?” – «Ти боїшся того, що в кімнаті 237, чи не так?» [5].

Останньою розглянемо найменш чисельну групу – стан шоку унаслідок побаченого/почутого/відчутого.

Стан шоку – це психоемоційний стан, який виникає після травматичного досвіду. Він проявляється у неспроможності індивіда адекватно реагувати на подію, відчутті безпорадності, емоційній дезорієнтації [23, с. 37].

Опираючись на наведені нижче фрагменти, можна зробити висновок, що майже у всіх випадках персонаж, перебуваючи у стані шоку, звертався словами до вищих сил: *“Lord Almighty”, “Jesus Christ”, “Oh my God”, “God”* – це сигналізує про його стан фізичної безпорадності. Наприклад:

“Lord Almighty” – «Господи Всемогутній» [2], *“Jesus Christ!”* – «Господи Ісусе!» [2], *“Oh my God!..”* [7] – «Божже мій!...», *“God! God! God!”* – «Божже, Божже, Божже!» [3], *“Oh my God, oh my God... Please, please, let me go...”* – «Божже мій, божже мій... Будь ласка, будь ласка, відпусти мене...» [3].

Всі висловлення короткі. Серед наведених прикладів присутні вигуки, повтори та обірвані речення – це демонструє найвищий рівень напруги. Обірвані речення на кшталт *“What is... What is... What?...”* – «Що це... Що це... Що?...» [1], *“Oh my God, oh my God... Please, please, let me go...”* – «Божже мій, божже мій... Будь ласка, будь ласка, відпусти мене...» [3] свідчать про плутанину думок та паніку. У ситуаціях сильного шоку та стресу зазвичай тяжко вдається сформулювати коректну, логічну, закінчену думку.

Також варто звернути увагу на те, що мовлення людини, яка перебуває у стані шоку, відрізняється від мовлення того, хто перебуває у звичному стані спокою.

Висловлювання такого персонажа зачасту супроводжується змінами в інтонації, темпі, тембрі голосу гучності; також можуть прослідковуватись підвищення інтонації, що говорить про паніку, або ж приглушене, тихе мовлення, яке свідчить про глибокий страх чи безпорадність.

Таким чином, у процесі класифікації мовних одиниць, що позначають концепт FEAR у психологічних трилерах, було проаналізовано репліки та фрази з кінотекстів таких трилерів, як сиквел *“Saw”*, *“Split”*, *“The Shining”* та *“American Psycho”*.

Найчастіше емоцію страху було виражено короткими діалогами, вигуками та нецензурними висловленнями, що мали на меті відобразити інстинктивну реакцію персонажів у стресових ситуаціях.

Більшість прикладів було зафіксовано у сиквелі *“Saw”*, в якому персонажі переживали екстремальні психологічні тортури, чим і було зумовлено високий рівень страху. Аналіз 105 фраз дав змогу виділити шість семантичних груп, які відображають такі аспекти переживання страху: реакція на загрозу (38 прикладів, 35%), передача емоції страху через використання нецензурної лексики (18

прикладів, 17%), прохання про допомогу (16 прикладів, 15%), страх перед невідомим (14 прикладів 13%), усвідомлення загрози (14 прикладів, 13%), стан шоку унаслідок побаченого/почутого/відчутого (7 прикладів, 7%).

Отже, найбільша частка висловів припадає на семантичну групу реакцій на загрозу та є свідченням того, що інстинктивні реакції є домінуючі у критичних ситуаціях.

2.2 Класифікація мовних одиниць на позначку концепту FEAR за структурою

У цьому підрозділі пропонуємо дослідити класифікацію синтаксичних структур за будовою, за допомогою яких реалізовується концепт FEAR у кінотекстах психологічних трилерів.

Синтаксис – це фундаментальна складова будь-якої мови, яка визначає, як слова об'єднуються в речення [21, с. 12].

У цій галузі лінгвістики досліджують правила та закономірності побудови речень, а також їхні відмінності у межах різних мов та діалектів [11, с. 112].

Саме завдяки розумінню синтаксичної структури мови, лінгвісти мають можливість розкрити особливості мовних систем, знайти шляхи до спрощення вивчення мов

Зокрема, будь-яке дослідження синтаксичних структур повинно враховувати такі ключові моменти як зв'язок синтаксичних одиниць з концептуальними структурами та думками, які вони виражають, та специфічну мовну структуру, яка характерна для певної мови, у нашому випадку – англійської, а також її перекладу на українську в контексті кінематографічних текстів [21, с. 12], [19, с. 25].

Класифікація речень як синтаксичних структур має декілька основних принципів, на яких її засновано, а саме: тип комунікації та структура [19, с. 26].

Речення є основа комунікації, оскільки вони є головний засіб, через який передаються ідеї, відбувається обмін інформацією та будується взаєморозуміння. У широкому різноманітті речень важливими елементами є їхні комунікативні функції, які визначають способи передачі та отримання повідомлень [14].

Речення як одиниці мови слугують для реалізації різних комунікативних завдань. За А. Сітко та І. Струк, основними типами речень є:

- 1) розповідні (констативи);
- 2) питальні (інтерогативи);
- 3) спонукальні (імперативи);

Також А. Сітко та І. Струк пропонують виділити окличні речення як самостійний тип, хоча зауважують, що певні науковці, такі як О. Борисов, вважають, що окличність слід розглядати не як визначальну ознаку окремого типу речень, а як додаткову характеристику, яка може супроводжувати будь-яке з трьох основних типів речень [50, 233].

У дослідженні ми притримуватимемось ідеї окличних речень як самостійного типу.

Зазначені вище типи речень відрізняються за своєю прагматичною функцією

Розповідні речення, або ж констативи, як випливає з їхнього найменування, є висловлювання, що стверджують факт, думку чи ідею. Це найбільш поширений тип речень у мовленні, який складає основу як усного, так і письмового спілкування. Вони мають важливе значення у передачі інформації, вираженні особистих поглядів та відчуттів [50, с.234].

Однією з характерних рис розповідних речень (констативів) є крапка в кінці, що сигналізує про завершеність думки. За допомогою цього розділового знаку розповідні речення відрізняють від інших типів, таких як питальні або спонукальні. Констативи є основою ефективної комунікації, оскільки за їх допомогою чітко та лаконічно передають інформацію, констатують факти та висловлюють думки [41, с. 74].

За структурою речення поділяють на прості та складні.

Просте речення (Simple sentence) – це речення, яке складається з однієї незалежної граматичної основи. Тобто, воно має один підмет і один присудок.

Складне речення (Complex sentence) – речення, яке складається з двох або більше простих речень, об'єднаних сполучниками [66, с. 8].

Під час проведення дослідження, на основі матеріалу, відібраного із кінотекстів психологічних трилерів, що склав 105 мовних одиниць (Додаток Г), серед яких 26 одиниць – розповідні речення (23 простих та 3 складних), було визначено такі структури, за якими формуються прості констативи:

1) Subject – Verb – Adverbial (3)

Subject	Verb	Adverbial
I	felt	like a rabbit in a hunting trap [6].

2) Subject – Verb – Complement (8)

Subject	Verb	Complement
Fear	is	a cold hand on my shoulder [6].

3) Subject – Verb – Object (7)

Subject	Verb	Object
It	scares	me [6].

4) Vocative – Subject – Verb – Complement (1)

Vocative	Subject	Verb	Complement
Tony	I	am	scared... [5].

5) Subject – Verb – Complement – Vocative (1)

Subject	Verb	Complement	Vocative
I	am	scared	Daddy... [7].

6) Interjection – Subject – Verb – Object (1)

Interjection	Subject	Verb	Object
--------------	---------	------	--------

Og my gosh	you	frightened	Me [6].
------------	-----	------------	---------

7) Subject – Verb (1)

Subject	Verb
I	am freaking out [6].

Питальні речення використовуються для постановки запитань. Вони є невід'ємна частина комунікації, оскільки дають змогу отримувати нову інформацію, прояснювати невизначені моменти та залучати співрозмовників до активного обміну думками [16].

Питальні речення виконують важливу роль не лише в офіційних ситуаціях, але й у повсякденному спілкуванні, де вони сприяють розвитку дискусій і допомагають налагоджувати контакт між людьми [25, с. 193], [48, с. 188].

Такі речення часто мають інвертований порядок слів, де дієслово розташовано перед підметом. Така зміна порядку слів вказує на те, що ставиться запитання. Крім того, багато питальних речень розпочинають з питальних слів, таких як “who”, “what”, “where”, “when”, “why”, чи “how”. Питальні слова уточнюють, яку саме інформацію шукають [44, с. 157].

Питальні речення поділяють на два основні типи:

- 1) Yes/No questions – питання, на які можна відповісти ствердно чи заперечно;
- 2) Wh-questions – запитання, що починаються з питальних слів, котрі вимагають більш детальних відповідей [61, с. 12].

Виокремивши 15 одиниць питальних та 9 одиниць питально–окличних речень, нам вдалося об'єднати їх у такі групи за структурою:

1) Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial (2)

Auxiliary Verb	Subject	Verb	Adverbial
-------------------	---------	------	-----------

Do	you	spook	easily? [6]
----	-----	-------	-------------

2) Auxiliary Verb – Subject – Adverbial (2)

Auxiliary Verb	Subject	Adverbial
Is	anybody	here? [7]

3) Auxiliary Verb – Subject – Verb – Object (1)

Auxiliary Verb	Subject	Verb	Object
Will	you	help	me? [2]

4) Question Word – Auxiliary Verb – Subject (9)

Question Word	Auxiliary Verb	Subject
What	is	this? [1]

5) Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb (3)

Question Word	Auxiliary Verb	Subject	Verb
What	are	you	doing? [1]

6) Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial (3)

Question Word	Auxiliary Verb	Subject	Verb	Adverbial
What	do	you	want	from me? [7]

7) Question Word – Auxiliary Verb – Adverbial (1)

Question Word	Auxiliary Verb	Adverbial
What the fuck	is	wrong with you? [7]

8) Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb – Object – Vocative (1)

Question Word	Auxiliary Verb	Subject	Verb	Object	Vocative
Whata	are	you	doing	to them	bastard? [7]

Наступні дві групи запитань мають прямий порядок слів, який не є характерним для таких речень.

9) Subject – Verb – Complement – Tag Question (1)

Subject	Verb	Complement	Tag Question
You	are	scared about room 237	aren't you? [5]

10) Subject – Verb – Object (1)

Subject	Verb	Object
Cat	got	your tongue? [6]

Спонукальні речення є такими, що відображають волевиявлення мовця та спрямовані на спонукання адресата до певної дії, поведінки або стану. Вони можуть виконувати функції наказу, прохання, поради, застереження, заклику або іншого мовленнєвого впливу [39, с. 268].

Формально імперативи здебільшого є побудованими на базі наказового способу дієслова, хоча іноді використовуються додаткові засоби, такі як модальні частки, інтонація чи контекстуальне забарвлення.

Характерною особливістю спонукальних речень є їхня стислість, прямота та відсутність явно вираженого підмета, оскільки він імпліцитно зрозумілий з контексту [24, с. 190].

Спонукальні речення, або ж імперативи, можна розділити на позитивні та заперечні [34, с. 55].

У позитивних імперативах використовуються стверджувальні форми дієслів для передачі волевиявлення мовця. Завдяки ним суб'єкт спрямовується безпосередньо до виконання певної дії.

Такі речення часто використовуються в повсякденному спілкуванні, а також у напружених або емоційних ситуаціях, де від суб'єкта вимагають миттєвої реакції.

У кінотекстах психологічних трилерів спонукальні речення часто є супровідними до сцен конфлікту. Використання такого типу речень допомагає глядачеві зосередити увагу на емоційній напрузі, страху, розпачі, або гніві, які переживає персонаж:

“Stay away!” – «Тримайся подалі!» [5].

“Stop!” – «Зупинись!» [1].

“Help me!” – «Допоможіть!» [2].

“Get me outta here!” – «Витягни мене звідси!» [2].

“Do something!” – «Зроби щось!» [2].

“Have mercy!” – «Змилуйся!» [2].

Заперечні імперативи навпаки характеризуються закличком суб'єкта до утримання від певних дії. У структуру заперечних імперативів зазвичай поміщають заперечну частку *“don’t”* [34, с. 55]. Такі речення допомагають зосередити увагу на забороні чи недоцільності конкретної поведінки:

“Don’t you leave me here, you fucking bitch!!!” – «Не кидай мене тут, клята суко!» [2].

“Don’t go!” [2] – «Не йди!»

“Don’t kill me, please!” – «Не вбивай мене, будь ласка!» [7].

Отже, загалом нами було виокремлено 23 одиниці спонукальних речень та об'єднано у наступні групи за структурою:

1) Verb – Object – Adverbial (2)

Verb	Object	Adverbial
Get	me	outta here! [2]

2) Verb – Object (10)

Verb	Object
Open	the door! [2]

3) Verb (3)

Verb
Stop! [2]

4) Auxiliary Verb – Subject – Verb – Object – Adverbial – Vocative Phrase (1)

Auxiliary Verb	Subject	Verb	Object	Adverbial	Vocative Phrase
Don't	you	leave	me	here	you fucking bitch! [2]

5) Auxiliary Verb – Verb – Subject – Adverbial (1)

Auxiliary Verb	Verb	Subject	Adverbial
Don't	do	this	to me! [2]

6) Auxiliary Verb – Verb (1)

Auxiliary Verb	Verb
Don't	go! [1]

7) Auxiliary Verb – Verb – Object (1)

Auxiliary Verb	Verb	Object
Don't	kill	me! [7]

Спонукальні речення є як лаконічними, так і розгорнутими. Їхній зміст та форма варіюються залежно від контексту, інтонації й мети мовлення. Позитивні та заперечні імперативи однаково ефективно використовуються для досягнення комунікативної мети, зокрема у напружених ситуаціях, таких як конфлікти, сцени порятунку чи емоційні протистояння.

Інтонація, з якою може бути вимовлено імператив, може варіюватись в залежності від ситуації. У кінотекстах психологічних трилерів спонукальні речення, за допомогою яких виражається концепт FEAR, майже всі є окликами, що є специфічною особливістю жанру. Завдяки своїй емоційній насиченості, оклики посилюють відчуття страху та напруги у глядача.

Окличні речення слугують для вираження сильних емоцій, таких як радість, здивування, гнів чи хвилювання. Їхня характерна риса є завершення знаком оклику.

За допомогою окличних речень передають більше емоційної інформації, ніж змістовної. Вони допомагають акцентувати увагу на переживаннях мовця. Інтонація окличних речень має підвищення та різкі зміни, що передають відповідний емоційний стан [2, с. 6].

Окличні речення представлені як повними (з підметом і присудком), наприклад: *"I want to live!"* – «Я хочу жити!» [7], *"You scared me!"* – «Ти налякав мене!» [6], *"You scared the hell out of me!"* – «Ти налякав мене до смерті!» [6]; так і неповними реченнями (вигуки або короткі фрази): *"Lord Almighty!"* – «Господи Всемогутній!» [1], *"Jesus Christ"* – «Господи Ісусе!» [2], *"What the hell!"* – «Якого біса!» [2].

Функції окличних речень – це допомога у передачі стану персонажів, акцентування на важливих моментах, виклик співпереживання глядача та посилення драматизму ситуації [1, с. 7].

На основі матеріалу дослідження ми виокремили 6 окличних речень, які об'єднали за структурою у такі групи:

- 1) Subject – Verb (2)

Subject	Verb
I	am dying! [2]

2) Subject – Verb – Object (2)

Subject	Verb	Object
You	scared	me! [6]

3) Subject – Verb – Adverbial (2)

Subject	Verb	Adverbial
I	wanna go	home! [6]

Решта мовних одиниць (26), представлених у матеріалі дослідження, є короткими вигуками, у яких не є можливою ідентифікація чіткої структури: “*Oh... Huh...*” – «*О... Ха...*» [2], “*No! Get it – Aagh! – No! No! No!*” – «*Hi! Тримай! – Hi! Hi! Hi!*» [2], “*What is... What is... What?...*” – «*Що це... Що це... Що?...*» [1].

Щодо складних речень, то їх значно менше, аніж простих, та їх структура у певних випадках не є чіткою через незакінчення думки, яка висловлювалась:

- 1) “*I tell you, when we first came up here, I thought it was kind of scary*” – «*Кажу тобі, коли ми вперше опинились тут, це місце мені здалось моторошним*» [5]:

Main clause: Subject – Verb – Object; Subordinate Clause: Conjunction – Subject – Verb – Adverbial; Main clause continued: Subject – Verb – Object

- 2) “*You’re running scared cause...*” – «*Ти тікаєш, бо боїшся...*» [5]:

Subject – Verb – Complement – Subordinate Clause (unfinished).

- 3) “*Scared at first, but exhilarated*” – «*Налякана, але натхненна*» [6]:

First clause: Subject (implied) – Adjective – Adverbial; Second clause: Conjunction – Adjective.

Отже, можемо дійти висновку, що структура розповідних речень варіюється від простих конструкцій (Subject – Verb, Subject – Verb – Object) до складніших,

наприклад таких, що включають звертання (Vocative).

Загалом, було з'ясовано, що найбільш вживані конструкції констативів є Subject – Verb – Adverbial (3 одиниці), Subject – Verb – Complement (8 одиниць), Subject – Verb – Object (7 одиниць).

Не такими поширеними є конструкції, де містяться звертання (Vocative), вигуки (Interjections): Vocative – Subject – Verb – Complement (1 одиниця), Subject – Verb – Complement – Vocative (1 одиниця), Interjection – Subject – Verb – Object (1 одиниця), Subject – Verb (1 одиниця).

Щодо питальних речень, то найпоширеніші є конструкції Question Word – Auxiliary Verb – Subject (9 одиниць), Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb (3 одиниці), Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial (3 одиниці).

Менш поширені є конструкції Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial (2 одиниці), Auxiliary Verb – Subject – Adverbial (2 одиниці), Auxiliary Verb – Subject – Verb – Object (1 одиниця), Question Word – Auxiliary Verb – Adverbial (1 одиниця).

Щодо питань, де використовується прямий порядок слів, то було виокремлено лише два такі випадки: Subject – Verb – Complement – Tag Question (1 одиниця), Subject – Verb – Object (1 одиниця). Отже, у питальних реченнях, вилучених із кінотекстів та субтитрів психологічних трилерів, часто використовується інверсія, проте в певних випадках типова для питань структура не зберігається, а застосовується прямий порядок слів.

Щодо імперативів, то їх структура варіюється від коротких команд до довших висловлювань, що можуть вміщувати вигуки та експресивну лексику. Найпоширенішою структурою імперативів є Verb – Object (10 одиниць), та Verb (3 одиниці). Структура Verb – Object – Adverbial зустрічалась у двох випадках, а конструкції Auxiliary Verb – Subject – Verb – Object – Adverbial – Vocative Phrase, Auxiliary Verb – Verb – Subject – Adverbial, Auxiliary Verb – Verb, Auxiliary Verb – Verb – Object налічували по 1 випадку вживання кожна.

Окличні речення було виділено як окремий тип речень, що виражають сильні емоції, як-от страх, гнів або відчай. Для таких речень притаманним є знак оклику укінці. Щодо окличних речень було виділено 3 типи конструкцій: Subject – Verb (2 одиниці), Subject – Verb – Object (2 одиниці), Subject – Verb – Adverbial (2 одиниці).

Решта прикладів є неповні речення та вигуки. Незважаючи на відсутність чіткої структури, вони є засіб передачі миттєвих емоційних реакцій і відіграють важливу роль у створенні емоційної автентичності.

У матеріалі дослідження також було виокремлено 3 одиниці складних розповідних речень, проте їх структура не є чіткою.

Загалом, у кінотекстах психологічних трилерів переважають прості та стислі конструкції, які чудово відображають моментальні реакції персонажів, в той час як складні речення є менш поширеними.

Висновки до розділу 2

Отже, під час аналізу структурно-семантичних особливостей мовних одиниць на позначку концепту FEAR у кінотекстах психологічних трилерів, нами було виявлено шість основних груп, які відображають різні аспекти переживання страху: усвідомлення загрози, реакцію на загрозу, стан шоку, страх перед невідомим, прохання про допомогу та використання нецензурної лексики. Найчисленнішою виявилась група реакції на загрозу, яка вказує на перевагу інстинктивних реакцій у стресових ситуаціях. Короткі діалоги, вигуки та нецензурні висловлювання посилюють емоційний вплив та створюють автентичну атмосферу напруги, яка є притаманна жанру психологічного трилера.

З боку структурного аспекту, концепт FEAR виражається через розмаїття конструкцій.

Під час дослідження було з'ясовано, що найбільш вживані конструкції констативів є Subject – Verb – Adverbial (3 одиниці), Subject – Verb – Complement (8 одиниць), Subject – Verb – Object (7 одиниць).

Щодо питальних речень, то найпоширеніші є конструкції Question Word – Auxiliary Verb – Subject (9 одиниць), Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb (3 одиниці), Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial (3 одиниці).

Також у питальних реченнях іноді може використовуватись прямий порядок слів: Subject – Verb – Complement – Tag Question (1 одиниця), Subject – Verb – Object (1 одиниця).

Найпоширенішою структурою спонукальних речень є Verb – Object (10 одиниць), та Verb (3 одиниці).

Окличні речення було виділено як окремий тип речень; для таких речень є притаманні 3 типи конструкцій: Subject – Verb (2 одиниці), Subject – Verb – Object (2 одиниці), Subject – Verb – Adverbial (2 одиниці).

Решта прикладів є неповні речення та вигуки, а також складні речення, проте їх структура не є чіткою.

У підсумку можемо зазначити, що у кінотекстах трилерів переважають прості та стислі конструкції, які гарно передають миттєві реакції персонажів у критичних ситуаціях. Складні речення зустрічаються рідше, проте вони забезпечують глибше занурення у контекст і деталізують емоційний стан героїв.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛІНГВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ FEAR В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ КІНОТЕКСТАХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРИЛЕРІВ

3.1 Складнощі, що виникають при перекладі мовних одиниць на позначку концепту FEAR з англійської мови на українську

Жанр психологічного трилера здатний заворожити свою аудиторію завдяки поєднанню напруженої атмосфери, несподіваних сюжетних поворотів та глибокого психологічного навантаження. Він майстерно занурює у світ таємниць і небезпек, де кожен персонаж приховує свою історію.

Переклад трилера – це справжнє мистецтво володіння мовою. Це не лише механічний процес перенесення слів з однієї мови в іншу, але й вміння передати в перекладі ту ж атмосферу, яка шокує, збиває з пантелику і захоплює в оригінальному тексті.

Переклад кінотекстів психологічних трилерів відрізняється від, скажімо, перекладу науково-технічної літератури чи новин. Для роботи з таким текстом перекладач повинен мати здатність працювати з підсвідомими сенсами, емоціями, які часто неявні. У трилері важливо зберігати кожен нюанс, що може змінити сприйняття персонажів чи подій. Всі ці елементи мають бути чітко передані мовою перекладу, а також варто звертати особливу увагу на специфіку діалогів і поведінку героїв подій [8, с. 85], [54, с. 161].

Детально проаналізувавши матеріал дослідження, ми виокремили наступні складнощі, які можуть виникати при перекладі кінотекстів психологічних трилерів з англійської мови українською.

Перш за все, перекладачі часто стикаються з проблемою передачі емоційного контексту в процесі перекладу, оскільки кожна мова має свої власні особливості у вираженні емоцій та інтенсивності виразів [20, с. 60].

Одним з найбільш цікавих прикладів, на нашу думку, є англійське слово “fuck”, яке вимагає особливої уваги при перекладі на українську через наявність великої кількості різноманітних варіантів для його передачі.

В українській мові є кілька еквівалентів, які можуть варіюватись залежно від контексту й інтенсивності емоцій. Наприклад, вигук “Fuck!” може бути перекладений як «Бляха!» або ж «Чорт!» залежно від того, наскільки сильною є емоційна реакція персонажа.

Наступні приклади ілюструють різноманітні варіанти перекладу англійського слова “fuck” українською в контексті.

“What the fuck?” – «Що це за хрін?» [7].

“What the fuck?!” – «Що за чортівня?!» [7].

“Who the fuck are you?! Who the fuck are you???!?” – «Хто ти в біса такий?! Хто ти в біса такий???!» [2].

“What the fuck’s wrong with you?! No! No!” – «Та що з тобою в біса не так?! Hi! Hi!» [2].

З іншого боку, переклад лайливих виразів може ставити додаткові етичні й культурні виклики. Відмінності в сприйнятті таких слів між різними культурами можуть впливати на те, як вони будуть розумітись в іншомовному контексті [30, 349]. Наприклад, в англійськомовних країнах “fuck” може бути більш нейтральним, в той час як в українській культурі деякі еквіваленти можуть мати більш різке або неприязне забарвлення.

В українській мові такі переклади лексеми “fuck” як «чорт» або «в біса» мають релігійний контекст. Ці слова часто використовуються для вираження емоційних реакцій, таких як розчарування чи роздратування, та мають додаткове релігійне забарвлення, оскільки в українській мові «чорт» та «біс» асоціюються з злом і нечистю.

Ще одним аспектом, на який варто звернути увагу при перекладі, є використання прикметника “fucking”. Це слово в англійській мові часто служить

для підсилення значення інших іменників, додаючи емоційну інтенсивність і виражаючи гнів, роздратування чи агресію.

Наприклад: “fucking bitch” – «кляте стерво», “fucking door” – «кляті двері». Або ж фраза “*Don’t you leave me here you fucking bitch!!!*” – «Не кидай мене тут, клята суко!!!» [2]. Теж саме у фразі “*Open the door! It’s not funny! Open the fucking door!*” – «Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!» [6].

У таких випадках перекладачам доводиться обирати еквіваленти, які передають цю інтенсивність в українській мові. Наприклад, фраза “fucking idiot” може бути перекладена як «чортів ідіот» або «блядський ідіот», залежно від того, наскільки сильною є емоційна реакція в оригіналі. Зазвичай українські еквіваленти для “fucking” несуть сильний негативний підтекст і можуть бути досить грубими, тому важливо враховувати контекст і соціальну ситуацію, в якій це слово вживається.

Зокрема, при перекладі таких конструкцій потрібно пам'ятати, що в українській мові можуть бути різні варіанти для вираження інтенсивності: деякі еквіваленти можуть бути більш вульгарними, інші – менш грубими, але при цьому все одно емоційно забарвленими. Такий вибір перекладач може робити залежно від того, яким чином автор оригіналу хоче підкреслити характер персонажа або загальний тон висловлювання.

Звідси можемо зробити висновок, що переклад лайливих і емоційно забарвлених слів потребує глибокого розуміння як лексичних варіацій, так і культурних відмінностей. Перекладач має враховувати не лише семантику, але й потенційні соціальні або релігійні реакції аудиторії на вибраний вираз, щоб передати емоційний та культурний зміст оригіналу.

Переклад кінотекстів психологічних трилерів вимагає від перекладача не лише точності, але й здатності передавати емоційну інтенсивність та тон оригіналу. Однією з основних складнощів є забезпечення балансу між дослівністю і адаптацією.

Прямий, дослівний переклад може значно спотворити сенс, оскільки не завжди враховує емоційну складову чи культурні відмінності. Водночас, надмірна адаптація може призвести до втрати оригінального тону. Тому важливо знайти той самий емоційний відтінок, не порушуючи зміст і не змінюючи смислову навантаженість.

Іншою проблемою, з якою часто стикаються перекладачі, є відсутність прямого еквівалента в цільовій мові для певних лексичних одиниць. У таких випадках, коли англійське слово або вираз не має точного українського аналога, перекладачі часто змушені вдаватися до описового перекладу [26, с. 136]. Однак навіть цей підхід не завжди дозволяє відтворити таку ж емоційну насиченість чи динамічність, як в оригіналі, оскільки кожна мова має свої особливості в сприйнятті та вираженні емоцій.

Таким чином, переклад стає не лише процесом заміни слів, але й глибоким розумінням нюансів мови та культури, та вимагає від перекладача творчого підходу та здатності досягати оптимального балансу між правильністю перекладу оригіналу та природністю сприйняття в новій мовній культурі.

Культурні відмінності є ще одним аспектом, який перекладач повинен враховувати при перекладі. Перед тим як приступити до перекладу, важливо глибоко вивчити культурний контекст оригіналу. Це дозволить перекладачеві не лише розуміти, які саме слова або фрази вимагають перекладу, а й як вони можуть бути сприйняті в цільовій культурі. Культурні особливості, релігійні чи соціальні норми можуть суттєво впливати на вибір відповідних слів [13, с. 89].

Крім того, важливо зберегти не лише лексичний зміст, але й емоційну інтенсивність. У випадку, якщо прямий переклад не передає того ж ефекту, перекладач може вдаватися до адаптації, що дозволить створити аналогічний ефект для цільової аудиторії, не порушуючи культурні норми. Але навіть у таких випадках необхідно зберігати баланс: адаптація повинна бути обґрунтованою і не викликати спотворення сенсу оригіналу [13, 90].

Отже, перекладачам потрібно володіти не лише мовними, але й культурними знаннями, щоб успішно передавати не лише слова, а й емоційний, соціальний та культурний контекст оригіналу.

3.2. Основні перекладацькі трансформації, що використовують при перекладі повних одиниць на позначку концепту FEAR з англійської мови на українську

Переклад виконує важливу роль у міжмовних контактах не лише між різними народами, а й між культурами та літературами. Починаючи з другої половини XX століття, його виокремлюють як ключовий елемент у розвитку науково-технічних і комерційних зв'язків. Сьогодні переклад вважається окремою науковою дисципліною з чітко визначеними предметом і об'єктом дослідження, а також власною термінологічною системою, здатною описати основи перекладацької діяльності [17, 34].

За словами Л. Чернікової, переклад можна розглядати як процес, в який включено відтворення письмового тексту або усного висловлювання за допомогою іншої мови, а також як результат цього процесу [63, с. 182].

Перекладацька діяльність проходить кілька етапів: сприйняття інформації мовою оригіналу, аналіз і синтез змісту рідною мовою, а потім відтворення цього змісту. Важливо зазначити, що переклад не зводять лише до перенесення слів чи граматичних структур; його суть полягає в передачі думок і змісту оригіналу [29, с. 131].

Згідно з теорією перекладу, існують лише складні для перекладу матеріали, але немає абсолютно неперекладних текстів. Труднощі можуть виникати через недостатнє знання мов або відсутність відповідників у цільовій мові [38, с. 125].

Переклад – це складне явище, яке охоплює соціальні, психолінгвістичні, психологічні та культурні аспекти. Протягом своєї тривалої історії він відіграє важливу соціальну роль, сприяючи контактам між різними етносами та культурами. Сьогодні переклад є посередником у спілкуванні людей з різних

культурних середовищ, і його значення перевищує простий мовний перехід, оскільки він також є переходом між культурами. Як культурний посередник, перекладач стикається з численними аспектами культури, адже мова є невід'ємною частиною культурного контексту [38, с. 126].

Мовленнєва діяльність охоплює сукупність психофізіологічних процесів, що забезпечують створення та сприйняття мовленнєвих висловлювань. Нею супроводжують навчальний процес і вона є спрямована на задоволення потреби в спілкуванні. Коли люди спілкуються однією мовою, комунікація відбувається безпосередньо. Однак, якщо мови різні, для спілкування необхідний переклад, який слугує важливим інструментом для здійснення комунікації.

Переклад, як двомовна діяльність, об'єднує елементи комунікації, оскільки передбачає осмислення та перетворення інформації з однієї мови на іншу. Він реалізується в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі, і включає різні процеси, такі як усний або письмовий переклад. У процесі перекладу використовуються різні мовні засоби, що можуть бути рецептивними (сприйняття готової продукції) або репродуктивними (створення власних формулювань) [17, с. 131].

Процес перекладу являє собою порівняння двох мовних систем на різних рівнях. Хоча лінгвістичний аспект перекладу займає найнижчу позицію в ієрархії завдань, він є вкрай важливим для коректної передачі змісту оригінального тексту. Перекладачеві необхідно враховувати не лише значення, закладені в реченнях, але й культурні нюанси, традиції та уподобання нації, що вимагає виходу за межі виключно лінгвістичних елементів. Це також включає екстралінгвістичну інформацію або фонові знання [17, с. 130].

Під час перекладу часто виникає потреба в заміні, коли неможливо використати буквальний словниковий еквівалент. У такому разі перекладач може змінити внутрішню форму слова чи словосполучення або повністю замінити його, що називається перекладацькою трансформацією. За визначенням Т. Журавель, трансформація є основою багатьох прийомів перекладу, що передбачає зміну

формальних або семантичних компонентів вихідного тексту при збереженні його інформаційного змісту [17, с. 134].

Термін «перекладацька трансформація» має різні трактування у науковій літературі. Наприклад, В. Лобода вважає, що перекладацькі трансформації – це методи перекладу, які застосовуються при роботі з різними джерелами, коли немає відповідності словникових структур або їх не можна використовувати через специфіку контексту [37, с. 73].

І. Коріна ж трактує перекладацькі трансформації як прийоми логічного мислення, які допомагають розкрити значення іншомовного слова в контексті та знайти відповідник, що може не збігатися з його словниковим значенням [68, 207].

Перекладацькі трансформації, згідно з думкою С. Максимова, є змінами, які виникають через лексичні або граматичні особливості мов і культур першоджерела та мови перекладу [38, с. 123]. У загальному сенсі, перекладацькі трансформації є міжмовними перетвореннями, спрямованими на досягнення адекватності та еквівалентності перекладу, а їх основними характеристиками є міжмовний характер і цілеспрямованість [58, с. 63].

Науковець І. Корунець вважає, що перекладацькі трансформації представляють собою значні та незначні зміни в структурі мовних одиниць, які виконуються з метою забезпечення точності перекладу. Вони можуть бути спричинені несумісністю засобів вираження в цільовій мові, що ускладнює перенесення окремих елементів з оригіналу, або можуть використовуватися для збереження стилю оригінального тексту та його виразності [30, с. 361].

Таким чином, текст з мови оригіналу, під впливом її культури, перетворюють через процес перекладу, який також підпадає під вплив відповідних культурних аспектів. Це призводить до створення тексту перекладу, який є продуктом синтезу двох мов і культур.

Уніфікованої класифікації перекладацьких трансформацій не існує.

А. Гудманян вважає, що перекладацькі трансформації можна розділити на два основні блоки: перший стосується системного аспекту перекладу, що охоплює

міжмовні перетворення на рівні мовних систем, а другий – галузевого аспекту, який пов'язаний із пошуком рішень для специфічних проблем, що виникають при перекладі фахових текстів. Відповідно, трансформації можна класифікувати на три групи: граматичні, лексичні та семантичні, які науковець називає прийомами перекладу [13, с. 98].

С. Максимов пропонує власну класифікацію перекладацьких трансформацій:

- 1) Власне лексичні трансформації: включають транскрипцію, транслітерацію, фонетично-графічне відтворення, а також комбінацію цих методів і калькування.
- 2) Лексико-семантичні трансформації: охоплюють генералізацію, диференціацію, узагальнення та модуляцію.
- 3) Граматичні трансформації: включають дослівне відтворення синтаксичних структур, транспозицію, заміну частин мови, а також додавання і опущення.
- 4) Лексико-граматичні трансформації: до них належать антонімічний переклад, повне перетворення (реорганізація) та компенсація [38, с. 123].

Науковиця В. Лобода виділяє такі види трансформацій:

- 1) Лексичні: сюди входять транскрибування, транслітерація, калькування та лексико-семантичні заміни (такі як конкретизація, генералізація, модуляція).
- 2) Граматичні: в цьому випадку науковиця виділяє синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), граматичні заміни (зміни форм слів, частин мови, членів речення), а також членування та об'єднання речень.
- 3) Комплексні або лексико-граматичні: сюди належать експлікація (описовий переклад), антонімічний переклад та компенсація.
- 4) Технічні прийоми перекладу: додавання та опущення [37, с. 74].

У нашому дослідженні ми будемо керуватись класифікацією, яка належить В. Лободі.

Детально вивчивши числові дані, отримані у ході проведення дослідження, ми отримали такі результати щодо чисельності перекладацьких трансформацій, застосованих у перекладі кінотекстів та субтитрів психологічних трилерів (Рисунок 3.2.1):

- 1) Граматичні – 50 (43%)
- 2) Лексичні трансформації – 45 (39%)
- 3) Технічні трансформації – 17 (15%)
- 4) Лексико–граматичні – 4 (3%)

Рисунок 3.2.1 – Перекладацькі трансформації

Отже, першою детально розглянемо найчисельнішу групу перекладацьких трансформацій – граматичні перекладацькі трансформації.

Граматичні трансформації – це один із методів перекладу, який передбачає зміну структури речення, словосполучення чи слова, при цьому зберігаючи семантичну інформацію. За В. Лободою, існують такі типи граматичних трансформацій: синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), граматичні заміни (зміни форм слів, частин мови, членів речення), а також членування та об'єднання речень [37, с. 75].

Під час дослідження граматичних перекладацьких трансформацій у кінотекстах та субтитрах психологічних трилерів було отримано наступні числові значення (Рисунок 3.2.3):

- 1) Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) – 42 (86%)
- 2) Граматичні заміни – 6 (12%)
- 3) Об'єднання речень – 1 (2%)

Рисунок 3.2.3 – Граматичні перекладацькі трансформації

Синтаксичні уподібнення є найчисельнішими у групі граматичних перекладацьких трансформацій.

Синтаксичні уподібнення (дослівний переклад) – це метод, при якому синтаксичну структуру оригіналу замінюють на аналогічну в цільовій мові [35, с. 209]. Цей підхід використовується, коли в обох мовах є паралельні синтаксичні конструкції, наприклад:

“He’s trying to scare us” – *«Він намагається налякати нас»* [7]. У цьому випадку структура речення зберігається повністю. Оскільки в обох мовах існують однакові граматичні конструкції (дієслово в інфінітиві після сполучника «to»), тому можна дослівно перекласти фразу.

“It scares me” – *«Це лякає мене»* [6]. Тут також відбувається дослівний переклад, де функція займенника «it» залишається такою ж у цільовій мові.

“Help! Help” – «Допоможіть! Допоможіть!» [1]. Ця фраза є не тільки дослівним перекладом, але й зберігає той самий емоційний заклик. В обох мовах використано наказовий спосіб для вираження термінової потреби в допомозі.

“What are you... What are you doing?” – «Що ти... Що ти робиш?!» [2]. У цьому випадку також є дослівний переклад, де є збереженою структура питання з допоміжним дієсловом “are” у англійському варіанті і пряме використання дієслова в українському – «робиш».

Наступними розглянемо граматичні заміни.

Граматичні заміни – це процес, при якому граматичні одиниці оригіналу трансформують в одиниці цільової мови з іншим граматичним значенням.

Заміни можуть стосуватися будь-якої граматичної одиниці, наприклад, форм слова, частин мови або членів речення [35, с. 212].

“...Come and play with us. Forever and ever and ever. – Tony, I’m scared...” [5] – «...Пограйся з нами. Назавжди, назавжди, назавжди. – Тоні, мені страшно...». В англійському реченні “scared” є прикметником, за допомогою якого описано емоційний стан (злякана, налякана). У перекладі цей прикметник було трансформовано у «страшно», що є прислівником, а цей прислівник, в свою чергу, вказує на стан особи через дієслово «мені» (наприклад, «мені страшно»).

“Help! Help me! Oh shit. I’m probably dead” – «Допоможіть! Допоможіть! О, чорт. Я, мабуть, помер» [7]. В англійському реченні “dead” – це прикметник, яким описано стан (мертвий). У перекладі на українську мову його було замінено дієсловом «помер».

“Or maybe you are afraid too” – «А може, ти теж боїшся» [6]. В оригінальному реченні “afraid” – прикметник, яким описано емоційний стан. В українському перекладі його було замінено на «боїшся», що свідчить про граматичну заміну.

І, нарешті, об’єднання речень.

Об’єднання речень – це метод, у якому синтаксичну структуру оригіналу комбінують, поєднуючи два прості речення в одне складне [35, с. 211].

“*The... What the fuck are you doing...?!?!*” – «*Якого біса ти робиш?!?!*» [2] – оригінальне англійське речення має складну структуру з кількома елементами: спочатку частина “*The...*”, а потім вираз “*What the fuck are you doing?*”. В українському перекладі ці елементи об’єднано в одне речення: «*Якого біса ти робиш?*» та перетворено в просту, зрозумілу фразу, де «якого біса» відображає аналогічний рівень емоційного забарвлення.

“*Oh God. What do you want from me?!...*” – «*Боже мій, що вам від мене потрібно?!...*» [1] – тут застосовано об’єднання двох частин задля отримання фрази, що зберігає емоційне забарвлення оригіналу, але при цьому звучить природно для українського слухача.

Другою за чисельністю є група лексичних перекладацьких трансформацій.

До лексичних перекладацьких трансформацій відносять транскрипцію, транслітерацію, калькування, конкретизацію, генералізацію, модуляцію.

Під час аналізу мовних одиниць було встановлено наступні числові значення щодо лексичних перекладацьких трансформацій, які були використані у перекладі (Рисунок 3.2.2):

- 1) Модуляція – 36 (78%)
- 2) Конкретизація – 5 (11%)
- 3) Генералізація – 4 (9%)
- 4) Калькування – 1 (2%)

Рисунок 3.2.2 – Лексичні перекладацькі трансформації

На першому місці за чисельністю знаходиться трансформація модуляції.

Модуляція – це заміна слова або словосполучення на еквівалент у мові перекладу, значення якого логічно впливає з початкового змісту [31, с. 169].

Трансформацію модуляції можна спостерігати при перекладі нецензурної лексики з англійської мови на українську. В українській мові наявний більш ширший спектр лайливих слів, тому важливо при перекладі підібрати той еквівалент, який підходитиме за емоційною забарвленістю.

“Holy shit! What the hell...” – *«Трясця твоєї матері! Якого біса...»* [2]. У цьому випадку *“holy shit”* та *“what the hell”* було перекладено як *«трясця твоєї матері»* та *«якого біса»*. *“Holy shit”* та *“what the hell”* є сталими висловами в англійській мові, тому вони потребували підбору еквівалентних виразів у перекладі українською.

“Don’t you leave me here you fucking bitch!!!” – *«Не кидай мене тут, клята суко!»* [2]. *“Fucking bitch”* перекладено українською як *«клята суко»*. У цьому випадку важливо було зберегти емоційну забарвленість вислову на рівні з оригіналом. Насправді, в українській мові можна підібрати досить велику кількість еквівалентів англійським лайливим висловам. До прикладу, *“fucking bitch”* можна було б перекладати як *«клята дурепо»*, *«клята стерво»*, *«довбана суко»*.

Те саме стосується і висловів *“Fuck! Shit!”* – *«Бляха! Трясця!»* [3] та *“What the fuck?!?”* – *«Що за чортівня?!?»* [1]. Такі слова мають велику кількість еквівалентів в українській мові. До прикладу, слово *“fuck”* можемо перекласти різними способами, залежно від контексту і потрібної насиченості емоційного забарвлення:

- 1) *«Бляха»* – це м'якший варіант, що досить часто використовується в українській розмовній мові;
- 2) *«Чорт»* – це слово може слугувати як вигук, коли людина відчуває роздратування;

- 3) «Блін» – теж доволі м'який варіант, що часто використовується як заміна більш грубим висловам;
- 4) «Трясця» – це слово не таке популярне в розмовній мові, проте його часто можна зустріти в літературних творах;
- 5) «Йо» – вигуки на кшталт «Йо», «Ой-йой» також у певних випадках можуть бути використаними як еквіваленти “fuck”.

Наступною за чисельністю є конкретизація.

Конкретизація – це процес, при якому слово або словосполучення з іноземної мови замінюється на слово з більш вузьким значенням у перекладі [31, с. 167].

У прикладі *“I tell you, when we first came up here, I thought it was kind of scary”* – «Кажу тобі, коли ми вперше опинились тут, це місце мені здалось моторошним» [5]. Можна прослідкувати трансформацію конкретизації на основі слів «scary» та його еквіваленту у перекладі «моторошним». Слово “scary” в англійській мові є загальним, абстрактним прикметником, що вказує на щось, що може викликати страх або занепокоєння. В залежності від контексту, ця лексична одиниця може набувати різних відтінків значення: від легкого переляку до серйозного страху.

Лексична одиниця «моторошний» має більш конкретний, чіткий зміст і описує не просто «страшне», а саме таке відчуття страху, яке супроводжується відразою та занепокоєнням. Словом «моторошне» передано більш емоційне й інтенсивне сприйняття, ніж загальне “scary”, яке в англійській мові має ширше й менш конкретне значення.

Розглянемо наступну пару речень: *“Get me outta here!”* – «Витягніть мене звідси!» [1]. Трансформація конкретизації тут полягає у слові “get” та його еквіваленті у перекладі «витягніть». Слово “get” в оригінальному англійському реченні є багатозначним дієсловом, яке в цьому контексті має значення «дістати» або «вивести», тобто виконати дію, яка б вивела людину з певної ситуації або місця.

В українському перекладі обрано слово «витягніть», яке вже є більш конкретним. Трансформація конкретизації полягає в тому, що слово “get”, яке в оригіналі може бути використане в різних контекстах для позначення дії

переміщення або зміни стану, в перекладі набуло конкретнішого значення через слово «витягніть», яке вказує на конкретну фізичну дію і додатково має емоційну насиченість.

“Please, don’t leave me...” – *«Будь ласка, не кидайте мене тут...»* [1]. У зазначеному прикладі розглянемо пару «leave» та «кидайте». Слово “leave” в англійській мові має кілька значень, але в цьому контексті воно вказує на фізичну дію покидання, залишення когось. Однак ця лексична одиниця є досить нейтральною. В українському перекладі для “leave” обрано слово «кидайте», яке є більш конкретним і має інший емоційний підтекст. «Кидати» означає не просто залишити когось, але й передає відчуття покинутості у важливий для персонажа момент. Тому, слово «кидати» охарактеризоване конкретнішою емоційною забарвленістю, аніж загальне “leave”.

Далі розглянемо трансформацію генералізації.

Генералізація передбачає зміну одиниці мови оригіналу з вузьким значенням на еквівалент у цільовій мові з ширшим значенням. Ця трансформація є протилежністю конкретизації [31].

Наприклад, у парі речень *“I’m getting frightened”* – *«Мені стає страшно»* [6] можемо бачити генералізацію під час перекладу англійського “frightened” українським «страшно». “Frightened” має конкретне значення – воно вказує на стан людини, який викликаний сильним страхом або переляком. «Страшно», у свою чергу, має більш загальне значення – воно вказує на наявність страху або на переживання певної неприємної емоції без конкретизації.

“Yeah. Oh my gosh, you frightened me” – *«Так. Боже, ти мене налякав»* [6]. Пара “frightened” та «налякав» також представляє використання трансформації генералізації при перекладі. Українським «налякав» не можна передати всі можливі відтінки значення “frightened”, але використавши цю лексему в перекладі можна зберегти основну ідею тексту, що перекладається.

“The thought of being hurt filled her with dread” – *«Думка про те, що їй може бути боляче, наповнювала її страхом»* [6]. Лексична одиниця “dread” в англійській

мові наділена відтінком значення, що ближче до «жаху». Це слово є інтенсивніше забарвленим емоційно в англійській мові, ніж у перекладі українською. Отже, це і є прикладом генералізації, адже у перекладі було застосовано заміну лексичної одиниці з більш конкретним, інтенсивним відтінком на слово з ширшим, загальнішим значенням, яке зберігає основний сенс, але є менш точним щодо емоційної глибини.

Найменш чисельною є трансформація калькування.

Калькування означає відтворення складу слова або словосполучення, коли морфеми або лексеми переводяться відповідними елементами мови перекладу [31, с. 165].

Речення “*Lord Almighty!*” – «*Господь Всемогутній!*» [2] є прикладом калькування, оскільки у перекладі було збережено форму лексичних одиниць “lord” та “almighty” перекладено через відповідні лексеми «Господь» та «всемогутній», що є калькою в структурі та смислі.

Третьою за кількістю є група технічних перекладацьких трансформацій.

До технічних прийомів перекладу відносяться додавання та опущення.

За допомогою кількісного аналізу було отримано наступні дані щодо технічних перекладацьких трансформацій (Рисунок 3.2.5):

- 1) Додавання – 7 (35%)
- 2) Опущення – 13 (65%)

Рисунок 3.2.5 – Технічні перекладацькі трансформації

Додавання – це перекладацька трансформація, що призводить до збільшення кількості елементів у реченні [45, 149]. Суть трансформації додавання полягає у внесенні в переклад лексичних одиниць, яких немає в оригіналі, для адекватної передачі значення речення та дотримання мовних і мовленнєвих норм, прийнятих у культурі мови перекладу [36].

“Please, don’t leave me...” – «Будь ласка, не кидайте мене тут...» [2]. У цьому випадку додавання слова «тут» має на меті конкретизацію місця, що вносить ясність у значення фрази. В англійському оригіналі контекст є зрозумілим, але для українського перекладу важливо уточнити місце, адже воно відіграє роль емоційної складової висловлювання.

“Who are you?” – «Хто ти такий?» [2]. Тут за допомогою додавання слова «такий» запитанню було надано більш особистий, образливий відтінок. Звичайно це залежить від контексту ситуації в оригіналі, де інтонація або емоційний фон у голосі є важливими для точного відображення в перекладі.

Опущення полягає у видаленні певних слів або частин речення під час перекладу. Це зумовлено різними принципами побудови речень в англійській та українській мовах [45, с. 150]].

“Oh my God!...” – «Боже мій!...» [2]. У перекладі відбулося вилучення слова “Oh”, адже в українській мові «Боже мій!» вже містить потрібний рівень емоційного забарвлення і не потребує додаткового вставного слова.

“I’m fucking dying!!!” – «Я помираю!!!» [2]. Тут відбулося опущення Емоційно забарвленої лексеми “fucking”, оскільки в українському контексті його можна замінити більш нейтральним варіантом «Я помираю!!!», який зберігає інтенсивність емоцій, але звучить природніше і не містить зайвих елементів грубого мовлення. Хоча, це висловлення можна перекласти і більш експресивно, наприклад, «Я, блін, помираю!!!», проте це вже залежить від контексту і стилю.

І останньою за кількістю наявних мовних одиниць є група лексико-граматичних перекладацьких трансформацій.

Лексико-граматичні трансформації охоплюють експлікацію, антонімічний переклад та компенсацію (Рисунок 3.2.4):

- 1) Експлікація (описовий переклад) – 3 (60%)
- 2) Антонімічний переклад – 1 (20%)
- 3) Компенсація – 1 (20%)

Рисунок 3.2.4 – Лексико-граматичні перекладацькі трансформації

Спершу розглянемо експлікацію.

Експлікація (від лат. “explication”) у загальному значенні означає «пояснення» або «уточнення значення терміна чи слова». Цей термін впровадив у мовознавство Р. Карнап, для пояснення незрозумілих понять, які використовувалися в повсякденному житті та на початкових етапах наукового і логічного розвитку [56, с. 263].

Визначення терміну експлікації залишається неоднозначними, і мовознавці тлумачать його по-різному.

Згідно з думкою С. Маслової, експлікація – це будь-який процес передачі оригінальної інформації, як на рівні граматики та лексики, так і в контексті загального змісту та фонових знань. Зазвичай експлікація передбачає заміну

виразів, для яких немає прямих відповідників у мові перекладу, на більш схожі або зрозумілі варіанти [40, с. 268].

“You are scared about room 237, aren’t you?” – «*Ти боїшся того, що в кімнаті 237, чи не так?*» [5]. В оригінальному реченні вираз “scared about” не має адекватного відповідника в українській мові в контексті цього конкретного виразу, тому в перекладі додається фраза «того, що» для чіткого пояснення, що саме викликає страх. Ця трансформація не має на меті зміну основного сенсу, а лише уточнює значення та робить його більш доступним для реципієнта.

Наступним розглянемо антонімічний переклад.

Антонімічний переклад – це метод, при якому поняття з оригінального тексту замінюють їх протилежностями, проте при цьому зберігається основний сенс перекладеної одиниці.

Цей метод оснований на логічному принципі, згідно з яким заперечення одного поняття можна вважати еквівалентом ствердження його семантично протилежного варіанту [26, с. 30].

В. Карабан пропонує термін «формальна негативація» для цього прийому, оскільки він акцентує увагу на зміні форми слова чи словосполучення, а не на зміні його змісту.

Антонімічний переклад є лексико-граматична трансформація, яка передбачає одночасну модифікацію лексико-семантичної та синтаксичної структури. Процес антонімічного перекладу включає заміну стверджувальної форми оригіналу на заперечну в перекладі або навпаки, заміну лексичної одиниці з оригіналу на відповідну одиницю з протилежним значенням у мові перекладу [26, с. 34].

Існує три основні види антонімічного перекладу:

- 1) Негативація – коли слово або словосполучення без формального вираження заперечення замінюють на варіант із префіксом «не-» або часткою «не».
- 2) Позитивація – протилежний процес, коли заперечення замінюють на ствердження.

3) Анулювання двох негативних компонентів у реченні [36, с. 36].

У реченні “*Don't kill me, please!*” – «Залиш мене в живих, прошу!» [2] можемо побачити приклад антонімічного перекладу, а саме позитивізацію. Оригінальне речення є прохання не вбивати, яке виражене запереченням. Переклад українською – «Залиш мене в живих, прошу!» – це ствердження, яке є логічною протилежністю заперечення, проте за його допомогою передається те ж саме прохання через позитивну конструкцію, що є граматично і семантично протилежним варіантом, але зберігає той самий сенс.

Останньою розглянемо компенсацію.

Н. Гордієнко та А. Михайленко визначають компенсацію як метод, під час використання якого, елементи змісту оригінального тексту, що були втрачені в процесі перекладу, передаються іншим способом, причому це не обов'язково відбувається на тому ж місці, що й в оригіналі [10 с. 86].

У теорії перекладу існують різні типології цього прийому: локальна та тотальна компенсація є різновиди семантичної (значеннєвої) та стилістичної (експресивної) компенсації. Семантична компенсація має на меті відтворити пропущений компонент для забезпечення цілісності змісту. Цей тип компенсації застосовують для заповнення пропусків, що були спричинені наявністю безеквівалентної лексики, зокрема термінів, що відображають реалії, характерні для країни оригіналу та можуть бути незрозумілими в мові перекладу. Якщо ці елементи не є важливими, їх відсутність суттєво не вплине на сприйняття тексту реципієнтом. Проте перекладачі часто змушені шукати способи відтворення таких деталей через компенсацію. Стилiстична компенсація, в свою чергу, спрямована на заміну одного експресивного засобу іншим. Цей тип компенсації широко використовують в художньому перекладі, де збереження стилістичних рис оригіналу є важливим [10 с. 86].

Завдяки компенсації перекладач може досягти стилістичної еквівалентності між текстами різних мов, оскільки емоційна складова та стилістичне забарвлення слів формують не лише значення окремих слів, а й усієї фрази. Таким чином, ці

компоненти можуть бути відтворені через інші слова в перекладі, забезпечуючи необхідний рівень стилістичної відповідності.

“*What the fuck?*” – «Що це за хрін?» [1]. У перекладі українською мовою було додано слова «це» та «за». Перш за все за допомогою цих слів зберігається емоційний тон, а також вони компенсують інформацію про ту чи іншу дію чи явище, стосовно яких зроблене це висловлювання.

Отже, у підсумку опрацювання кількісних підрахунків усіх трансформацій було отримано наступні значення (Рисунок 3.2.6):

- 1) Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) – 42 (35%)
- 2) Модуляція – 36 (30%)
- 3) Опущення – 13 (11%)
- 4) Додавання – 7 (6%)
- 5) Граматичні заміни (зміни форм слів, частин мови, членів речення) – 6 (5%)
- 6) Конкретизація – 5 (4%)
- 7) Генералізація – 4 (3%)
- 8) Експлікація (описовий переклад) – 3 (2%)
- 9) Антонімічний переклад – 1 (1%)
- 10) Калькування – 1 (1%)
- 11) Компенсація – 1 (1%)
- 12) Об’єднання речень – 1 (1%)

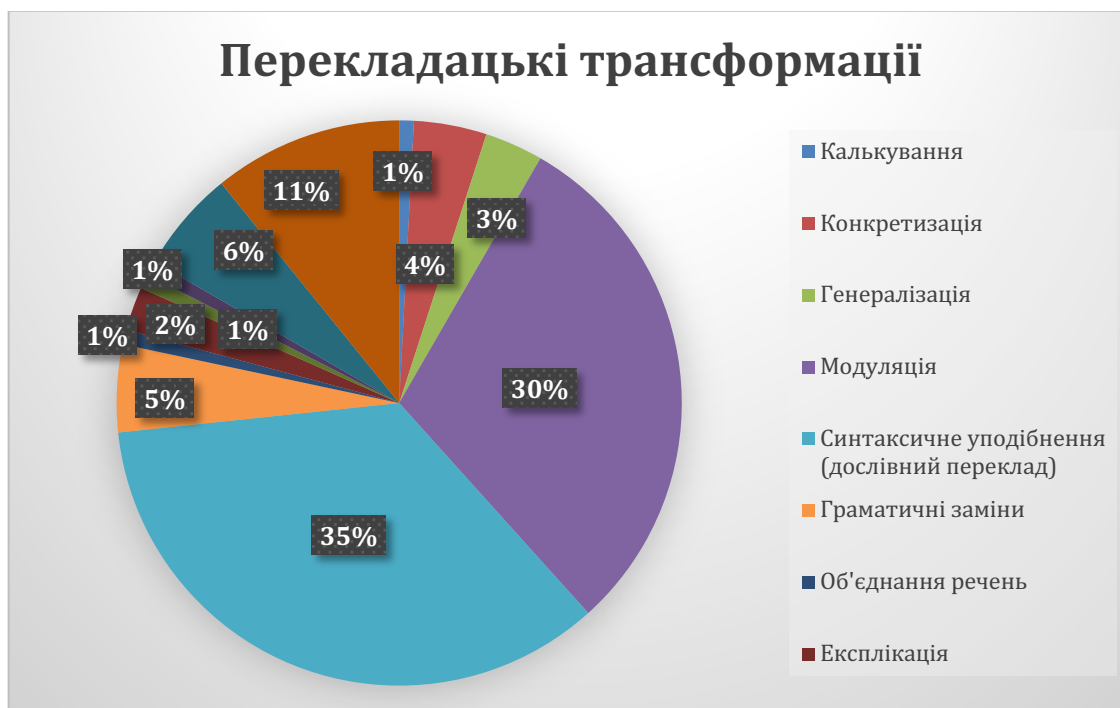

Рисунок 3.2.6 – Перекладацькі трансформації

Можемо стверджувати, що синтаксичні уподібнення (дослівний переклад), що становили 35% від загальної кількості трансформацій та модуляції (30% від загальної кількості) є основними трансформаціями у здійсненні перекладу кінотекстів та субтитрів психологічних трилерів з англійської мови на українську.

Однак для точної передачі змісту та досягнення стилістичної еквівалентності у перекладі також було важливим використання інших перекладацьких трансформацій, таких як опущення (11% від загальної кількості), додавання (6% від загальної кількості), граматичні заміни (5% від загальної кількості), конкретизація (4% від загальної кількості), генералізація (3% від загальної кількості), експлікація (2% від загальної кількості), антонімічний переклад (1% від загальної кількості), калькування (1% від загальної кількості), компенсація (1% від загальної кількості), об'єднання речень (1% від загальної кількості).

Таким чином, перекладацькі трансформації є важливий інструмент для збереження семантичного та стилістичного змісту оригіналу, адже завдяки ним перекладач має змогу адаптувати переклад відносно мовних та культурних відмінностей між мовами.

Висновки до розділу 3

Переклад психологічних трилерів є процес, який вимагає від перекладача не лише точності в передачі лексичного змісту, але й глибокого розуміння емоційної насиченості та атмосфери оригіналу.

Оскільки жанр психологічного трилера ґрунтується на психологічній напрузі, несподіваних поворотах сюжету і сильних емоційних переживаннях, перекладачеві важливо зберегти ці елементи, зокрема, під час перекладу лайливих висловів та Емоційно забарвленої лексики.

Перекладач повинен враховувати культурні відмінності, оскільки у різних культурах по-різному сприймаються ті чи інші висловлення.

Одним з основних завдань перекладу є правильний вибір лексичних і граматичних трансформацій, що забезпечує можливість збереження змісту оригіналу і адаптації його до норм цільової мови.

Серед найбільш вживаних перекладацьких трансформацій під час перекладу кітонекстів та субтитрів психологічних трилерів було визначено модуляції та дослівний переклад.

Отже, некомпетентний перекладач під час здійснення перекладу повинен мати не лише достатній рівень мовних знань, але й бути обізнаним щодо культурних особливостей цільової мови, та вміти точно передати емоційну атмосферу тексту.

Використання перекладацьких трансформацій є необхідний інструмент для досягнення максимальної еквівалентності між оригіналом і перекладом, беручи до уваги лексичні, граматичні та культурні особливості кожної з мов.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, магістерську дисертацію було присвячено дослідженню лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів.

Задля здійснення аналізу лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів, зокрема через призму структурно-семантичних характеристик та їхніх трансформацій у процесі перекладу з англійської мови на українську, нами було проведено теоретичний аналіз понять «концепт», «кінотекст» та «психологічний трилер», під час якого було зібрано теоретичний матеріал, необхідний для подальшого дослідження.

Було розглянуто СТРАХ як одну з базових емоцій в англійськомовній культурі та з'ясовано, що емоції впливають на пізнавальні процеси і формують когнітивні структури, які знаходять своє вираження в мові.

Під час аналізування мовних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів та з'ясовано, що до них входять вигуки, повторення, емоційно забарвлені лексеми, окличні конструкції, нецензурна лексика, питальні та обірвані речення, оклично-питальні конструкції, метафори та прямі звертання. Всі перелічені вище засоби передають різноманітність та інтенсивність відчуття страху та є важливі для побудови атмосфери напруги, що є притаманна жанру психологічного трилера.

Задля досягнення мети дослідження також було схарактеризовано структурно-семантичні особливості мовних одиниць на позначку концепту FEAR, в ході чого було виокремлено 6 семантичних груп, за допомогою яких відображено наступні аспекти переживання страху: реакція на загрозу, передача емоції страху через використання нецензурної лексики, прохання про допомогу, страх перед невідомим, усвідомлення загрози та стан шоку унаслідок побаченого/почутого/відчутого. Було з'ясовано, що найбільша частка висловів

припадає на семантичну групу реакцій на загрозу та є свідченням того, що інстинктивні реакції є домінуючі у критичних ситуаціях.

В результаті дослідження структурного аспекту лінгвальних засобів вираження концепту FEAR в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів було з'ясовано, що найбільш вживані конструкції констативів є Subject – Verb – Adverbial, Subject – Verb – Complement, Subject – Verb – Object.

Щодо питальних речень, то найпоширеніші є конструкції Question Word – Auxiliary Verb – Subject, Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb, Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial.

У питальних реченнях іноді може використовуватись прямий порядок слів: Subject – Verb – Complement – Tag Question, Subject – Verb – Object.

Найпоширенішою структурою спонукальних речень є Verb – Object та Verb.

Окличні речення було виділено як окремий тип речень; для таких речень є притаманні наступні типи конструкцій: Subject – Verb, Subject – Verb – Object, Subject – Verb – Adverbial.

Наступним було досліджено складнощі, що виникають при перекладі мовних одиниць на позначку концепту FEAR з англійської мови на українську, та встановлено, що перекладачам потрібно володіти не тільки мовними, але й культурними знаннями, щоб успішно передавати емоційний, соціальний та культурний контексти оригіналу.

Останніми у праці було досліджено основні перекладацькі трансформації, використані у перекладі англійськомовних лінгвальних засобів вираження концепту FEAR з англійської мови на українську та з'ясовано, що синтаксичні уподібнення та модуляції є основними трансформаціями у здійсненні перекладу кінотекстів та субтитрів психологічних трилерів з англійської мови на українську; однак для точної передачі змісту та досягнення стилістичної еквівалентності у перекладі також було важливим використання інших перекладацьких трансформацій, таких як опущення, додавання, граматичні заміни, конкретизація,

генералізація, експлікація, антонімічний переклад, калькування, компенсація об'єднання речень.

Отже, результати дослідження підтверджують, що концепт FEAR в психологічних трилерах є багатогранним явищем, для передачі якого використовуються різноманітні лінгвальні засоби, взаємодія яких створює складний образ страху, що потребує не лише мовної, але й культурної адаптації при перекладі з англійської мови на українську; а компетентний перекладач, для того, аби зберегти унікальну атмосферу психологічного трилера, повинен знаходити оптимальний баланс у перекладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акастьолова О. Г. Особливості формально-синтаксичної структури окличних речень у поезії Ліни Костенко. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство. 2011. № 17. С. 3-7.
2. Березовська-Савчук Н. А. Семантико-синтаксична структура безсуб'єктних речень із дієслівними предикатами стану. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2016. № 15. С. 5-16.
3. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту FEAR: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англomовної художньої прози). Дис. ... канд. філол. наук. Донецьк: ДонНУ, 2005. 205 с.
4. Ботвин Т. М. Вербалізація емоції страху в українських перекладах Біблії. Закарпатські філологічні студії. 2021. № 18. С. 25-30.
5. Вільчинська Т. П. Основні підходи до визначення концепту в лінгвістичній парадигмі. ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2009. № 10. С. 26-33.
6. Вовк А. В. Питальні конструкції як синтаксичне явище в «Щоденниках» Олеся Гончара. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 29. С. 8-11.
7. Воробйова О. П. Когнітивна поетика: здобутки і перспективи. Вісник Харківського нац. ун-ту. 2004. № 635. С. 18-22.
8. Герштун А. Особливості перекладу жанру трилер з англійської на українську за книгою «Хірург» Тесс Геррітсен. Магістерські студії. 2023. № 12. С. 83-89.
9. Головня А., Панасовська А. Лінгвістичні стилістичні особливості психологічного трилера (на матеріалі роману Поли Гоукінс «У воді»). Молодий вчений, 2019. № 66. С. 425-428.

- 10.Гордієнко Н. М., Михайленко А. В. Типологія компенсацій як засіб перекладацьких трансформацій. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, 2017. № 30. С. 83-90.
- 11.Гоца Н., Пасічник Н. Синтаксичні структури вираження емотивності у романах Тоні Моррісон. Humanities Science Current Issues, 2020. № 29. С. 110-115.
- 12.Грималюк А. М. Вираження концепту «страх» експліцитно-лексемними та імпліцитно-семантичними конотованими фразеологізмами. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, 2021. № 52. С. 46-49.
- 13.Гудманян А. Г. Практичний курс перекладу: підручник для студ. спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька». Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 180 с.
- 14.Гусейнова К. С., Бубнов Д. В. Комунікативна структура висловлювання та засоби її вираження в англійській мові. Challenges of Philological Sciences, Intercultural Communication and Translation Studies in Ukraine and EU Countries, 2020. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-90-7-35> (дата звернення: 01.11.2024).
- 15.Дашкова К. В. Поняття «лексико-семантичне поле» і його структура. Наукові записки міжнародного гуманітарного університету, 2019. № 13. С. 56-60.
- 16.Жмурко А. В. Синтаксичні блоки англійського речення: структурно-семантичні аспекти та переклад: Master's thesis, 2020. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81246> (дата звернення: 10.11.2024).
- 17.Журавель Т. В. Граматичні перекладацькі трансформації. Збірник статей Третьої всеукраїнської наукової конференції студентів і курсантів на тему

- «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека». Київ: Наук.-вид. відділ, 2012. 298 с.
18. Загнітко А. П. Теорія граматики і тексту: монографія. Донецьк: ДонНУ, 2014. 480 с.
 19. Загнітко А. П. Синтаксис української мови. Київ: Видавничий центр «Академія». 2004. 410 с.
 20. Задорожна А. Перекладацькі трансформації як засіб досягнення еквівалентності перекладу. *Humanities Science Current Issues*, 2020. № 27. С. 57-63.
 21. Здоровець Н. С. Синтаксична структура мови: аналіз різних мовних систем (українська, англійська, кримськотатарська). Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Філологія. 2023. № 4. С. 10-18.
 22. Здоровець Н. С. Характеристика синтаксичних структур комплементативу в заповідях (на матеріалі англійських заповітів середини ХІХ століття). Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. №2. С. 148-151.
 23. Зелінська А. Емоції без психології. *History & Philosophy of Psychology*, 2008. № 1. С. 32-41.
 24. Зізіньська А. П. Синтаксична структура імперативів та особливості їх вживання в історії англійської мови. *Scientific Developments of European Countries in the Area of Philological Researches*, 2020. С. 187-204.
 25. Калитюк Л. Маркери питальності питальних речень в англійській мові. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Філологія, 2008. № 10. С. 191-195.
 26. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Частина II. Вінниця: «Нова книга», 2001. 303 с.
 27. Кономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2000. 248 с.

- 28.Ковальська Н. А. Окличні речення як вищий прояв емоційної експресії в українському економічному дискурсі. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету, 2015. № 13. С. 280-286.
- 29.Козачук А. М. Перекладацькі трансформації та прийоми: термінологічні виклики у перекладознавстві. *Nova Filologia*, 2023. № 89. С. 129-136.
- 30.Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця: «Нова Книга», 2003. 448 с.
- 31.Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 368 с.
- 32.Кратасюк Л. М., Сидорчук О. Емоційно-експресивна лексика в творчості В. Даниленка. Студентські лінгвістичні студії. 2011. № 2. С. 211-217.
- 33.Кудрявцева Н. С. Англійське речення: структура і переклад. КДПУ, 2022. URL: <https://doi.org/10.31812/123456789/6203> (дата звернення: 15.11.2024).
- 34.Курочка С. О. Функціонування перформативних імперативних речень в українській та англійській мовах. Перспективні напрямки сучасної науки та освіти. 2018. 204 с.
- 35.Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови. Вінниця: Нова Книга, 2004. 272 с.
- 36.Лисенко А. О., Константинова О. О. Лексичні трансформації у перекладі суспільно-політичних текстів з української мови німецькою. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. Серія: Філологія. 2017. № 5. С. 48-53.
- 37.Лобода В. А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2019. № 43. С. 72-74.

38. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови): навчальний посібник. Київ: Ленвіт, 2012. 203 с.
39. Маркітантова В. Ю. Спонукальні інфінітивні речення. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2011. Т. 28. С. 267-270.
40. Маслова С. Я. Експлікація як спосіб збереження культурної складової неологізмів в англо-українських перекладах. Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис». 2020. № 7. С. 67-70.
41. Микульчик Р. До питання правопису фізичних епонімних термінів. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2017. № 869. С. 72-76.
42. Павлюк Х. Символічне наповнення концепту fear у романі-антиутопії Вероніки Рот «Divergent». Південний архів. Філологічні науки. 2017. Т. 68. С. 110-113.
43. Плотнікова Н. В. Поняття «концептосфера» та «концепт» у сучасній лінгвістиці. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. 2020. № 1, ч. 1. С. 91-96.
44. Плотнікова Н. В. Теоретичні засади лінгвоконцептології як науки про концепти. Publishing House «Baltija Publishing», 2020. С. 415-433.
45. Пташніченко А. М. Вилучення та додавання як основні синтаксичні трансформації при перекладі художніх прозових творів з англійської на українську мову. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство. 2014. № 1. С. 147-153.
46. Савчук Ю. Р. Психологічні аспекти використання ненормативної лексики. Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України. Харків, 2017. С. 269-272. Харківський національний університет внутрішніх справ.

- 47.Сафарова Н. Обірвані речення у функції стилістичних фігур. Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. № 96. С. 571-579.
- 48.Сітко А. В. Структурні особливості англійських та українських інтерогативів. Нова філологія. 2013. № 58. С. 187-189.
- 49.Сітко А. В., Журавльова О. М. Інтерпретація англійських інтерогативів під час перекладу українською мовою. Вісник СумДУ. 2007. № 1. С. 155-159.
- 50.Сітко А. В., Струк І. В. Комунікативне навантаження риторичних запитань (на матеріалі англомовної художньої прози). Одеський лінгвістичний вісник. 2017. № 9. С. 231-235.
- 51.Ткачик О., Велика В. Мультимодальні засоби вираження концепту FEAR у корпусі англійськомовних кінотекстів психологічних трилерів і розважальних мультфільмів. 2020.
- 52.Топчий Л. М. Персоніфікація як метафорична одиниця в новелістиці У. Самчука. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). 2020. № 13. С. 183-187.
- 53.Тютюнник Л. Мовні засоби вираження емоційності у текстовому медіаконтенті. Вісник Національного університету оборони України. 2024. № 4. С. 159-168.
- 54.Удовіченко Г. Художній текст та стратегії його перекладу. Modern Engineering and Innovative Technologies. 2023. № 27. С. 88-92.
- 55.Уїтлі Г. Г. Аналіз концепту страху. International Journal of Nursing Terminologies and Classifications. 2002. № 4. С. 155-161.
- 56.Уманець А. В. Lexical translation transformations. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2015. Вип. 39. С. 262-265.
- 57.Фрасинюк Н. І. Концепт, поняття, значення у їх взаємозв'язку та взаємодії. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. № 4. С. 68-71.

58. Хайдарі Н. Шляхи відтворення фразеологічних одиниць роману О. Забужко «Музей покинутих секретів» в англійському перекладі. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. 2020. № 41. С. 61-67.
59. Хараман Н. О. Порівняння в образній системі «Щоденника» Олександра Довженка. Науковий вісник Криворізького національного університету. 2019. № 1. С. 626-631.
60. Харчук Р. Що таке метафора. Дивослово. 2010. № 4. С. 16-17.
61. Чайка Л. В. Питальні висловлювання у комунікативному аспекті (на матеріалі англійської мови): Автореф. дис. ... канд. філол. наук. К., 2000. 20 с.
62. Черник О. О. Вербалізація художнього концепту fear у романі Дена Брауна «Інферно». Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна. 2015. № 51. С. 113-116.
63. Чернікова Л. Ф. Переклад як вид мовленнєвої діяльності. Особливості юридичного перекладу. Культура народів Причорномор'я. 2014. № 267. С. 180-184.
64. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник: близько 2500 термінів. Харків: Прапор, 2007. 640 с.
65. Шкута О. Г. Вербалізація концепту СТРАХ в англійськомовному молодіжному антиутопічному романі Сюзанни Коллінз «The Hunger Games». Вісник КНЛУ. Серія: Філологія. Т. 22, № 2. 2019. С. 79-87.
66. Шульжук Н. В. Структура складного речення у діалогічному мовленні (на матеріалі художніх творів): автореф. дис. ... канд. філол. наук. К., 1999. 16 с.
67. Шуст Л. Семантико-стилістичні особливості вигуків у драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». Лінгвостилістичні студії. 2021. № 14. С. 155-163.
68. Corina I. Definition of translation, translation strategy, translation procedure, translation method, translation technique, translation transformation. EDITOR COORDINATOR. 2021. 473 с.

69. Hutchings P. The A to Z of Horror Cinema. Scarecrow Press, Incorporated, 2009. 432 p.
70. Izard C. E. The Psychology of Emotions. New York, NY: Springer, 2000. 468 c.
71. Köveses Z. Metaphor: A Practical Introduction in Cognitive Linguistics. Oxford and New York: Oxford University Press, 2002. 375 p.
72. Simpson P. Noir and the Psycho Thriller. A Companion to Crime Fiction. 2010. P. 187-197.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Bousman Darren Lynn. Saw 2. USA. 2005. Lionsgate. 101 m.
2. Bousman Darren Lynn. Saw 3. USA. 2006. Lionsgate. 113 m.
3. Bousman Darren Lynn. Saw 4. USA. 2007. Lionsgate. 108 m.
4. Harron Mary. American Psycho. USA. Lionsgate Films. 2000. 93 m.
5. Kubrick Stanley. The Shining. USA, United Kingdom. Warner Brothers. 1980. 182 m.
6. Shyamalan M. Night. Split. USA. Universal Studios. 2016. 117 m.
7. Wan James. Saw: The Survival Game. USA, Australia. Twisted Pictures. 2004. 103 m.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

№	Приклад	Переклад	Семантична група	Перекладацька трансформація	Вид перекладацької трансформації
1.	My heart is coming out of my chest.	Серце виринає з грудей.	Реакція на загрозу	Лексична, технічна	Опущення, модуляція
2.	I'm getting frightened.	Мені стає страшно.	Реакція на загрозу	Лексична	Генералізація
3.	He's trying to scare us.	Він намагається налякати нас.	Усвідомлення загрози	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
4.	This is seriously scary.	Це насправді страшно.	Усвідомлення загрози	Лексична	Модуляція
5.	It scares me.	Це лякає мене.	Усвідомлення загрози	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
6.	Are you scared of this place?	Ти боїшся цього місця?	Усвідомлення загрози	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
7.	You are	Ти боїшся того, що в кімнаті 237,	Усвідомлення загрози	Технічна	

	scared about room 237, aren't you?	чи не так?			Додавання, експлікація
8.	I tell you, when we first came up here, I thought it was kind of scary.	Кажу тобі, коли ми вперше опинились тут, це місце мені здалось моторошним.	Усвідомлення загрози	Технічна, лексична	Додавання, опущення, конкретизація
9.	...Come and play with us. Forever and ever and ever. – Tony, I'm scared...	...Пограйся з нами. Назавжди, назавжди, назавжди. – Тоні, мені страшно.	Реакція на загрозу	Технічна, граматична	Опущення, граматична заміна
10.	Stay away! Don't hurt me!	Тримайся від мене подалі! Не чіпай мене!	Реакція на загрозу	Лексична, технічна	Додавання, модуляція
11.	You haven't the belly for it.	Тобі буде страшно зробити це.	Усвідомлення загрози	Лексична	Модуляція
12.	Help! Help me! Oh shit.	Допоможіть! Допоможіть! О, чорт. Я,	Прохання про допомогу	Лексична, граматична	Модуляція, граматична заміна

	I'm probably dead.	мабуть, помер.			
13.	What the fuck is going on?	Що за чортівня відбувається?	Передача емоції страху страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
14.	Holy shit.	Трясця твоєї матері.	Передача емоції страху страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
15.	Help! Help!	Допоможіть! Допоможіть!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
16.	What the fuck is this?	Що це в біса таке?	Страх перед невідомим, Передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
17.	He'll get the scary man.	Він спіймає страшного дядька.	Усвідомлення загрози	Лексична	Конкретизація

18.	I'm still scared.	Я все ще налякана.	Усвідомлення загрози, реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
19.	Get your fucking hands off my daughter!	Забери свої кляті руки від моєї доньки!	Передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Конкретизація, модуляція
20.	You're running scared cause...	Ти тікаєш, бо боїшся...	Реакція на загрозу	Граматична	Граматична заміна
21.	What are you doing to them, bastard?	Що ти з ними робиш, вироdkу?	Страх перед невідомим, Передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
22.	What the fuck?	Що це за хрін?	Страх перед невідомим, Передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична, лексико-граматична	Модуляція, компенсація

23.	Huh...	Ха...	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
24.	I'm scared, Daddy...	Мені страшно, таточку...	Усвідомлен ня загрози, реакція на загрозу	Граматична	Граматична заміна
25.	What are you.. What are you doing?!	Що ти... Що ти робиш?!	Страх перед невідомим	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
26.	Oh my God! O my God!	О Боже, о Боже...	Стан шоку унаслідок побаченого/ почутого/ві дчутого	Технічна	Опущення
27.	No, Laurance, please, I'm begging you! I want to live! I want to live!	Ні, Лоренсе, будь ласка, благаю тебе! Я хочу жити! Я хочу жити!	Реакція на загрозу	Технічна	Опущення
28.	Agh! Agh! Don't! Don't!	Ааа! Ааа! Не треба! Не треба!	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
29.	Oh, God...	О Боже...	Стан шоку унаслідок побаченого/ почутого/ві дчутого	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
30.	Keep your shit together.	Тримай себе в руках.	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція

31.	Stop! Stop!	Зупинись! Зупинись!!!	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
32.	Help me!	Допоможіть !	Прохання про допомогу	Технічна	Опущення
33.	Cat got your tongue?	Що? Так злякався, що не можеш говорити?	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
34.	Yeah. Oh my gosh, you frightened me.	Так. Боже, ти мене налякав.	Реакція на загрозу	Лексична, технічна	Генералізація, опущення
35.	Aaaah! You scared me!	Аааа! Ти налякав мене!	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
36.	You scared the hell out of me!	Ти налякав мене до смерті!	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
37.	That really freaks me out.	Це мене дійсно лякає.	Усвідомлен ня загрози	Лексична	Модуляція, генералізація
38.	I'm freaking out.	Я божеволю від страху.	Усвідомлен ня загрози, реакція на загрозу	Лексико– граматична	Експлікація
39.	That really creeped me out.	Мене це дуже налякало.	Усвідомлен ня загрози, реакція на загрозу	Лексико– граматична	Експлікація
40.	Scared stiff	Наляканий до смерті.	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція

41.	She was filled with primal terror.	Її охопив чистий жах.	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
42.	The thought of being hurt filled her with dread.	Думка про те, що їй може бути боляче, наповнювала її страхом.	Усвідомлення загрози, реакція на загрозу	Граматична, лексична	Граматична заміна, генералізація
43.	A chill ran down my spine.	Мороз пробіг по моєму тілу.	Реакція на загрозу	Лексична	Генерація
44.	Do you spook easily?	Тебе легко налякати?	Усвідомлення загрози	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
45.	Or maybe you are afraid too.	А може, ти теж боїшся.	Усвідомлення загрози	Граматична	Граматична заміна
46.	Scared at first, but exhilarated.	Налякана, але натхненна.	Реакція на загрозу	Технічна	Опущення
47.	Lord Almighty.	Господи Всемогутній.	Стан шоку унаслідок побаченого/почутого/відчутого	Лексична	Калькування
48.	Ok, ok, ok...	Гаразд, гаразд, гаразд...	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
49.	Please! Please! I wanna go home, please!	Будь ласка! Будь ласка! Я хочу додому, будь ласка!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)

50.	Jesus Christ!	Господи Ісусе!	Стан шоку унаслідок побаченого/почутого/відчутого	Лексична	Модуляція
51.	Holy shit! What the hell...	Трясця твоїй матері! Якого біса...	Передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
52.	Get me outta here!	Витягніть мене звідси!	Прохання про допомогу	Лексична	Конкретизація
53.	Don't you leave me here you fucking bitch!!!	Не кидай мене тут, клята суко!	Прохання про допомогу, передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична, технічна, граматична	Модуляція, опущення, синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
54.	Please!!!	Будь ласка!!!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
55.	Wait! Don't go! Please!!!	Зачекай! Не йди! Будь ласка!!!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)

56.	Help!	Допоможіть !	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
57.	Who the fuck are you?! Who the fuck are you???!!!	Хто ти в біса такий?! Хто ти в біса такий???!!!	Страх перед невідомим, передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
58.	Go! Go! Go!	Швидше! Швидше! Швидше!	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
59.	No! No!	Ні! Ні!	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
60.	Fuck! Shit!	Бляха! Трясця!	Передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
61.	What the fuck???	Що за чортівня???	Передача емоції страху через використання	Лексична	Модуляція

			нецензурної лексики		
62.	Open the door! It's not funny! Open the fucking door!	Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!	Реакція на загрозу, передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Граматична, лексична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), модуляція
63.	Stop it! Stop it! Stop it!	Припиніть це! Припиніть! Припиніть!	Реакція на загрозу	Технічна	Опущення
64.	What the fuck's wrong with you?! No! No!	Та що з тобою в біса не так?! Ні! Ні!	Передача емоції страху через використання нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
65.	What are you doing?!	Що ти робиш?!	Страх перед невідомим	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
66.	Please, don't leave me...	Будь ласка, не кидайте мене тут...	Прохання про допомогу	Технічна, лексична	Додавання, конкретизація
67.	Help me! Help!!!	Допоможіть мені! Допоможіть !!!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)

68.	Oh my God!...	Боже мій!...	Стан шоку унаслідок побаченого/ почутого/ві дчутого	Технічна	Опущення
69.	Fuck!	Чорт!	Передача емоції страху через використан ня нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
70.	Aagh...!!!	Аааа...!!!	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
71.	Is anybody here?!	Чи є хтось тут?!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
72.	What is this? Help! Help me!	Що це таке? Допоможіть ! Допоможіть мені!!!	Страх перед невідомим, прохання про допомогу	Технічна	Додавання
73.	Who are you?	Хто ти такий?	Страх перед невідомим	Технічна	Додавання
74.	What are you doing?	Що ти робиш?	Страх перед невідомим	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
75.	What is this??	Що це таке?	Страх перед невідомим	Технічна	Додавання
76.	What is this place?? What is this place?!	Що це за місце?? Що це за місце???	Страх перед невідомим	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)

77.	What is... What is... What?...	Що це... Що це... Що?...	Стан шоку унаслідок побаченого/ почутого/ві дчутого	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
78.	Where am I...?	Де я?...	Страх перед невідомим	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
79.	Oh God. What do you want from me?!...	Боже мій, що вам від мене потрібно?!...	Страх перед невідомим	Граматична	Граматична заміна
80.	No! Get it – Aagh! – No! No! No!	Ні! Тримай! – Ні! Ні! Ні!	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
81.	What are you doing to me?!	Що ви робите зі мною?!	Страх перед невідомим	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
82.	Please, please, don't do this to me!... I have family...	Будь ласка, будь ласка, не робіть цього зі мною! У мене є сім'я...	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
83.	Is anybody out there?!	Є тут хто– небудь?!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
84.	Oh... Huh...	Ох... Хах...	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)

85.	Let me out!	Випустіть мене!	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
86.	Oh my God, oh my God... Please, please, let me go...	Боже мій, боже мій... Будь ласка, будь ласка, відпустіть мене...	Стан шоку унаслідок побаченого/ почутого/ ві дчутого	Граматична , технічна	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), опущення
87.	Don't kill me, please!	Залиш мене в живих, прошу!	Реакція на загрозу	Лексико— граматична	Антонімічний переклад
88.	Oh, no... Will you help me?...	О, ні... Ти мені допоможеш ?...	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
89.	I'm fucking dying!!!	Я помираю!	Реакція на загрозу	Технічна	Опущення
90.	Please, get me out of here, please!!!	Будь ласка, заберіть мене звідси, будь ласка!!!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
91.	What the... What the fuck..?	Що за... Що за чортівня...?	Страх перед невідомим, Передача емоції страху через використан ня нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
92.	The... What the fuck are you	Якого біса ти робиш?!!!	Передача емоції страху	Граматична , лексична	Об'єднання речень, модуляція

	doing...?!!!		через використан ня нецензурної лексики		
93.	Do something!	Зроби щось!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
94.	Have mercy!	Змилуйся!	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
95.	God! God! God!	Боже, Боже, Боже!	Стан шоку унаслідок побаченого/ почутого/ві дчутого	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
96.	Please. Please, let me go!	Будь ласка. Будь ласка, відпустіть мене!	Прохання про допомогу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
97.	Please, I have a family!...	Будь ласка, у мене є сім'я!...	Реакція на загрозу	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
98.	What the hell!?...	Якого біса!?...	Передача емоції страху через використан ня нецензурної лексики	Лексична	Модуляція
99.	My eyes! My eyes... What	Мої очі! Мої очі...	Страх перед невідомим,	Лексична	Модуляція

	the fuck is it?!	Що це в біса таке?!	передача емоції страху через використання нецензурної лексики		
100.	Stop it! Stop!!! Stop it! Stop it!	Припини! Припини! Припини! Припини!	Реакція на загрозу	Технічна	Опущення
101.	What are you doing to me? What are you doing? Help!! Help!!!	Що ти зі мною робиш? Що ви робите? Допоможіть! Допоможіть!	Реакція на загрозу, прохання про допомогу, страх перед невідомим	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
102.	Stay away from me!	Не чіпай мене!	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
103.	Get off me!	Відчепися від мене!	Реакція на загрозу	Лексична	Модуляція
104.	Fear is a cold hand on my shoulder.	Страх – це холодна рука на моєму плечі	Усвідомлення загрози	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)
105.	I felt like a rabbit in a hunting trap.	Я почувалась наче кролик у мисливському капкані.	Усвідомлення загрози	Граматична	Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад)

ДОДАТОК Б

№	Приклад	Переклад
1.	Breath trembling	Нерівне дихання
2.	Breathing heavily	Важке дихання
3.	Breathing shakily	Тремтяче дихання
4.	Crying	Плач
5.	Whimpering	Схлипування
6.	Screaming	Крик
7.	Panting	Задишка
8.	Sobbing	Ридання
9.	Yelling	Крик
10.	Gasping	Задихання
11.	Grunting	Кректіння
12.	Yelping	Зойки
13.	Trembling	Тремтіння
14.	Sweating	Пітливість
15.	Shaking	Тремтіння
16.	Increased pitch	Підвищений тон голосу
17.	Stuttering	Заїкання
18.	Whispering	Шепотіння

ДОДАТОК В

№	Приклад	Переклад	Стилістичні та риторичні прийоми
1.	My heart is coming out of my chest.	Серце виривається з грудей.	Метафора
2.	I'm getting frightened.	Мені стає страшно.	Емоційно забарвлена лексика
3.	He's trying to scare us.	Він намагається налякати нас.	Емоційно забарвлена лексика
4.	This is seriously scary.	Це насправду страшно.	Емоційно забарвлена лексика
5.	It scares me.	Це лякає мене.	Емоційно забарвлена лексика
6.	Are you scared of this place?	Ти боїшся цього місця?	Емоційно забарвлена лексика; питальна конструкція
7.	You are scared about room 237, aren't you?	Ти боїшся того, що в кімнаті 237, чи не так?	Емоційно забарвлена лексика; питальна конструкція
8.	I tell you, when we first came up here, I thought it was kind of scary.	Кажу тобі, коли ми вперше опинились тут, це місце мені здалось моторошним.	Емоційно забарвлена лексика
9.	...Come and play	...Пограйся з нами. Назавжди, назавжди,	Емоційно забарвлена лексика

	with us. Forever and ever and ever. – Tony, I'm scared...	назавжди. – Тоні, мені страшно.	
10.	Stay away! Don't hurt me!	Тримайся від мене подалі! Не чіпай мене!	Оклична структура
11.	You haven't the belly for it.	Тобі буде страшно зробити це.	Метафора
12.	Help! Help me! Oh shit. I'm probably dead.	Допоможіть! Допоможіть! О, чорт. Я, мабуть, помер.	Вигуки, нецензурна лексика
13.	What the fuck is going on?	Що за чортівня відбувається?	Питальна структура, нецензурна лексика
14.	Holy shit.	Трясця твоєї матері.	Нецензурна лексика
15.	Help! Help!	Допоможіть! Допоможіть!	Вигуки
16.	What the fuck is this?	Що це в біса таке?	Питальна конструкція, нецензурна лексика
17.	He'll get the scary man.	Він спіймає страшного дядька.	Емоційно забарвлена лексика
18.	I'm still scared.	Я все ще налякана.	Емоційно забарвлена лексика
19.	Get your fucking hands off my	Забери свої кляті руки від моєї доньки!	Оклична структура, нецензурна лексика

	daughter!		
20.	You're running scared cause...	Ти тікаєш, бо боїшся...	Емоційно забарвлена лексика
21.	What are you doing to them, bastard?	Що ти з ними робиш, виродку?	Питальна конструкція, нецензурна лексика
22.	What the fuck?	Що це за хрін?	Питальна конструкція, нецензурна лексика
23.	Huh...	Ха...	Вигук
24.	I'm scared, Daddy...	Мені страшно, таточку...	Емоційно забарвлена лексика
25.	What are you.. What are you doing?!	Що ти... Що ти робиш?!	Оклично-питальна конструкція
26.	Oh my God! O my God!	О Боже, о Боже...	Вигуки
27.	No, Laurance, please, I'm begging you! I want to live! I want to live!	Ні, Лоренсе, будь ласка, благаю тебе! Я хочу жити! Я хочу жити!	Оклична конструкція
28.	Agh! Agh! Don't! Don't!	Ааа! Ааа! Не треба! Не треба!	Вигуки
29.	Oh, God...	О Боже...	Вигук, обірване речення

30.	Keep your shit together.	Тримай себе в руках.	Нецензурна лексика
31.	Stop! Stop!	Зупинись! Зупинись!!!	Вигуки
32.	Help me!	Допоможіть!	Вигуки
33.	Cat got your tongue?	Що? Так злякався, що не можеш говорити?	Метафора, питальна конструкція
34.	Yeah. Oh my gosh, you frightened me.	Так. Боже, ти мене налякав.	Емоційно забарвлена лексика
35.	Aaaah! You scared me!	Аааа! Ти налякав мене!	Вигуки
36.	You scared the hell out of me!	Ти налякав мене до смерті!	Оклична конструкція
37.	That really freaks me out.	Це мене дійсно лякає.	Емоційно забарвлена лексика
38.	I'm freaking out.	Я божеволію від страху.	Емоційно забарвлена лексика
39.	That really creeped me out.	Мене це дуже налякало.	Емоційно забарвлена лексика
40.	Scared stiff	Наляканий до смерті.	Метафора
41.	She was filled with primal terror.	Її охопив чистий жак.	Емоційно забарвлена лексика
42.	The thought of being hurt filled her with dread.	Думка про те, що їй може бути боляче, наповнювала її страхом.	Емоційно забарвлена лексика
43.	A chill ran down my spine.	Мороз пробіг по моєму тілу.	Метафора
44.	Do you spook easily?	Тебе легко налякати?	Емоційно забарвлена лексика, питальна конструкція
45.	Or maybe you are afraid too.	А може, ти теж боїшся.	Емоційно забарвлена лексика

46.	Scared at first, but exhilarated.	Налякана, але натхненна.	Емоційно забарвлена лексика
47.	Lord Almighty!	Господи Всемогутній!	Вигук
48.	Ok, ok, ok...	Гаразд, гаразд, гаразд...	Повторення
49.	Please! Please! I wanna go home, please!	Будь ласка! Будь ласка! Я хочу додому, будь ласка!	Повторення, вигуки
50.	Jesus Christ!	Господи Ісусе!	Вигуки
51.	Holy shit! What the hell...	Трясця твоїй матері! Якого біса...	Вигуки, нецензурна лексика, обірване речення
52.	Get me outta here!	Витягніть мене звідси!	Оклична конструкція
53.	Don't you leave me here you fucking bitch!!!	Не кидай мене тут, клята суко!	Оклична конструкція, нецензурна лексика
54.	Please!!!	Будь ласка!!!	Вигук
55.	Wait! Don't go! Please!!!	Зачекай! Не йди! Будь ласка!!!	Вигуки
56.	Help!	Допоможіть!	Вигук
57.	Who the fuck are you?! Who the fuck are you????!!!	Хто ти в біса такий?! Хто ти в біса такий?!!!!	Оклично-питальні конструкції, нецензурна лексика
58.	Go! Go! Go!	Швидше! Швидше! Швидше!	Вигуки, повторення
59.	No! No!	Ні! Ні!	Вигуки, повторення
60.	Fuck! Shit!	Бляха! Трясця!	Вигуки, нецензурна лексика
61.	What the fuck???	Що за чортівня???	Нецензуна лексика, оклично-питальна конструкція

62.	Open the door! It's not funny! Open the fucking door!	Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!	Нецензуна лексика, оклична конструкція
63.	Stop it! Stop it! Stop it!	Припиніть це! Припиніть! Припиніть!	Вигуки, повторення
64.	What the fuck's wrong with you?! No! No!	Та що з тобою в біса не так?! Ні! Ні!	Оклично-питальна конструкція, вигуки, повторення, нецензурна лексика
65.	What are you doing?!	Що ти робиш?!	Оклично-питальна конструкція
66.	Please, don't leave me...	Будь ласка, не кидайте мене тут...	Пряме звернення, обірване речення
67.	Help me! Help!!!	Допоможіть мені! Допоможіть!!!	Вигуки
68.	Oh my God!...	Боже мій!...	Вигук, обірване речення
69.	Fuck!	Чорт!	Вигук, нецензурна лексика
70.	Aagh...!!!	Аааа...!!!	Вигук
71.	Is anybody here?!	Чи є хтось тут?!	Оклично-питальна конструкція
72.	What is this? Help! Help me!	Що це таке? Допоможіть! Допоможіть мені!!!	Запитальна конструкція, вигуки
73.	Who are you?	Хто ти такий?	Запитальна конструкція
74.	What are you doing?	Що ти робиш?	Запитальна конструкція
75.	What is this??	Що це таке?	Запитальна конструкція
76.	What is this place?? What is this place?!	Що це за місце?? Що це за місце?!	Запитальна конструкція, оклично-питальна конструкція,

			повторення
77.	What is... What is... What?...	Що це... Що це... Що?...	Повторення, обірване речення
78.	Where am I...?	Де я?...	Запитальна конструкція, обірване речення
79.	Oh God. What do you want from me?!...	Боже мій, що вам від мене потрібно?!...	Пряме звертання, оклично-питальна конструкція, обірване речення
80.	No! Get it – Aagh! – No! No! No!	Ні! Тримай! – Ні! Ні! Ні!	Вигуки, повторення
81.	What are you doing to me?!	Що ви робите зі мною?!	Оклично-питальна конструкція
82.	Please, please, don't do this to me!.. I have family...	Будь ласка, будь ласка, не робіть цього зі мною! У мене є сім'я...	Повторення, оклична структура, обірване речення
83.	Is anybody out there?!	Є тут хто–небудь?!	Оклично-питальна структура
84.	Oh... Huh...	Ох... Хах...	Обірване речення
85.	Let me out!	Випустіть мене!	Оклична структура
86.	Oh my God, oh my God... Please, please, let me go...	Боже мій, боже мій... Будь ласка, будь ласка, відпустіть мене...	Повторення, пряме звернення, обірвані речення
87.	Don't kill me, please!	Залиш мене в живих, прошу!	Пряме звернення, оклична структура
88.	Oh, no... Will you help me?...	О, ні... Ти мені допоможеш?...	Обірване речення, питальна структура
89.	I'm fucking dying!!!	Я помираю!	Оклична структура, нецензурна лексика

90.	Please, get me out of here, please!!!	Будь ласка, заберіть мене звідси, будь ласка!!!	Пряме звертання, повторення, оклична конструкція
91.	What the... What the fuck..?	Що за... Що за чортівня...?	Повторення, обірване речення, питальна конструкція, нецензурна лексика
92.	The... What the fuck are you doing...?!!!	Якого біса ти робиш?!!!	Обірване речення, оклично-питальна конструкція, нецензурна лексика
93.	Do something!	Зроби щось!	Вигук
94.	Have mercy!	Змилуйся!	Вигук
95.	God! God! God!	Боже, Боже, Боже!	Вигуки, повторення
96.	Please. Please, let me go!	Будь ласка. Будь ласка, відпустіть мене!	Повторення, оклична конструкція
97.	Please, I have a family!...	Будь ласка, у мене є сім'я!...	Обірване речення, оклична конструкція
98.	What the hell!?...	Якого біса!?...	Оклично-питальна конструкція, обірване речення
99.	My eyes! My eyes... What the fuck is it?!	Мої очі! Мої очі... Що це в біса таке?!	Повторення, вигуки, нецензурна лексика
100.	Stop it! Stop!!! Stop it! Stop it!	Припини! Припини! Припини! Припини!	Вигуки, повторення
101.	What are you doing to me? What are you doing? Help!! Help!!!	Що ти зі мною робиш? Що ви робите? Допоможіть! Допоможіть!	Питальні конструкції, повторення, вигуки
102.	Stay away from me!	Не чіпай мене!	Оклична конструкція
103.	Get off me!	Відчепися від мене!	Оклична конструкція
104.	Fear is a cold hand on	Страх – це холодна	Порівняння

	my shoulder.	рука на моєму плечі	
105.	I felt like a rabbit in a hunting trap.	Я почувалась наче кролик у мисливському капкані.	Порівняння

ДОДАТОК Г

№	Приклад	Переклад	Тип речення	Структура речення	Основна структура речення
1.	My heart is coming out of my chest.	Серце виринається з грудей.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Adverbial
2.	I'm getting frightened.	Мені стає страшно.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement
3.	He's trying to scare us.	Він намагається налякати нас.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Object
4.	This is seriously scary.	Це насправді страшно.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement
5.	It scares me.	Це лякає мене.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Object
6.	Are you scared of this place?	Ти боїшся цього місця?	Питальне	Просте	Auxiliary Verb – Subject – Complement
7.	You are scared about room 237, aren't you?	Ти боїшся того, що в кімнаті 237, чи не так?	Питальне	Просте	Subject – Verb – Complement – Tag question

8.	I tell you, when we first came up here, I thought it was kind of scary.	Кажу тобі, коли ми вперше опинились тут, це місце мені здалось моторошним.	Розповідне	Складне	Main clause: Subject – Verb – Object Subordinate Clause: Conjunction – Subject – Verb – Adverbial Main clause continued: Subject – Verb – Object Subject – Verb – Complement
9.	Tony, I'm scared...	Тоні, мені страшно.	Розповідне	Просте	Vocative – Subject – Verb – Complement
10.	Stay away!	Тримайся від мене подалі!	Спонукальне	Просте	Verb
11.	You haven't the belly for it.	Тобі буде страшно зробити це.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Object
12.	I'm probably dead.	Я, мабуть, помер.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement
13.	What the fuck is going	Що за чортівня відбувається?	Запитальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Main

	on?				Verb – Preposition
14.	Holy shit!	Трясця твоїй матері!	–	–	Exclamation
15.	Help!	Допоможіть!	Окличне	Просте	Verb
16.	What the fuck is this?	Що це в біса таке?	Запитальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject
17.	He'll get the scary man.	Він спіймає страшного дядька.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Object
18.	I'm still scared.	Я все ще налякана.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement
19.	Get your fucking hands off my daughter!	Забери свої кляті руки від моєї доньки!	Спонукальне	Просте	Verb – Object – Adverbial
20.	You're running scared cause...	Ти тікаєш, бо боїшся...	Розповідне	Складне	Subject – Verb – Complement – Subordinate Clause (unfinished)
21.	What are you doing to them, bastard?	Що ти з ними робиш, виродку?	Питальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Main Verb –

					Object – Vocative
22.	What the fuck!?	Що це за хрінь!?	–	–	Exclamation
23.	Huh...	Ха...	–	–	Interjection
24.	I'm scared, Daddy...	Мені страшно, таточку...	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement – Vocative
25.	What are you doing?	Що ти... Що ти робиш?	Запитальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Main Verb
26.	Oh my God!	О Боже!	–	–	Exclamation
27.	I want to live!	Я хочу жити!	Окличне	Просте	Subject – Verb
28.	Agh! Agh! Don't! Don't!	Ааа! Ааа! Не треба! Не треба!	–	–	Exclamation s
29.	Oh, God...	О Боже...	–	–	Interjection
30.	Keep your shit together.	Тримай себе в руках.	Спонукальне	Просте	Verb – Object
31.	Stop!	Зупинись!	Спонукальне	Просте	Verb
32.	Help me!	Допоможіть!	Спонукальне	Просте	Verb – Object
33.	Cat got your	Що? Так	Питальне	Просте	Subject –

	tongue?	з'явався, що не можеш говорити?			Verb – Object
34.	Oh my gosh, you frightened me.	Боже, ти мене налякав.	Розповідне	Просте	Interjection – Subject – Verb – Object
35.	You scared me!	Ти налякав мене!	Окличне	Просте	Subject – Verb – Object
36.	You scared the hell out of me!	Ти налякав мене до смерті!	Окличне	Просте	Subject – Verb – Object
37.	That really freaks me out.	Це мене дійсно лякає.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Object
38.	I'm freaking out.	Я божеволію від страху.	Розповідне	Просте	Subject – Verb
39.	That really creeped me out.	Мене це дуже налякало.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Object
40.	I'm scared stiff.	Я наляканий до смерті.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement
41.	She was filled with primal terror.	Її охопив чистий жах.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement
42.	The thought of being hurt filled her with dread.	Думка про те, що їй може бути боляче, наповнювала її страхом.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Object – Adverbial
43.	A chill ran down my spine.	Мороз пробіг по моєму тілу.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Adverbial

44.	Do you spook easily?	Тебе легко налякати?	Питальне	Просте	Auxiliary Verb – Subject – Main Verb – Adverb
45.	Or maybe you are afraid too.	А може, ти теж боїшся.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement
46.	Scared at first, but exhilarated.	Налякана, але натхненна.	Розповідне	Складне	First clause: Subject (implied) – Adjective – Adverbial Second clause: Conjunction – Adjective
47.	Lord Almighty!	Господи Всемогутній!	–	–	Exclamation
48.	Ok, ok, ok...	Гаразд, гаразд, гаразд...	–	–	Interjection
49.	I wanna go home, please!	Я хочу додому, будь ласка!	Окличне	Просте	Subject – Verb – Adverbial
50.	Jesus Christ!	Господи Ісусе!	–	–	Exclamation
51.	What the hell!	Якого біса!	–	–	Exclamation
52.	Get me outta here!	Витягніть мене звідси!	Спонукальне	Просте	Verb – Object – Adverbial
53.	Don't you leave me here you fucking	Не кидай мене тут, клята суко!	Спонукальне	Просте	Auxiliary Verb – Subject – Verb –

	bitch!!!				Object – Adverb – Vocative Phrase
54.	Please!!!	Будь ласка!!!	–	–	Exclamation
55.	Don't go!	Не йди!	Спонукальне	Просте	Auxiliary Verb – Verb
56.	Help!	Допоможіть!	–	–	Exclamation
57.	Who the fuck are you?!	Хто ти в біса такий?!	Питально– окличне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject
58.	Go! Go! Go!	Швидше! Швидше! Швидше!	Спонукальне	Просте	Verb
59.	No! No!	Ні! Ні!	–	–	Exclamation
60.	Fuck! Shit!	Бляха! Трясця!	–	–	Exclamation s
61.	What the fuck?!	Що за чортівня?!	–	–	Exclamation
62.	Open the door!	Відчини двері!	Спонукальне	Просте	Verb – Object
63.	Stop it!	Припиніть це!	Спонукальне	Просте	Verb – Object
64.	What the fuck's wrong with you?!	Та що з тобою в біса не так?!	Питально– окличне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Adverbial
65.	What are you doing?!	Що ти робиш?!	Питально– окличне	Просте	Question Word – – Auxiliary Verb – Subject –

					Verb
66.	Please, don't leave me...	Будь ласка, не кидайте мене тут...	Спонукальне	Просте	Auxiliary Verb – Verb –Object
67.	Help me!	Допоможіть мені!	Спонукальне	Просте	Verb – Object
68.	Oh my God!...	Боже мій!...	–	–	Exclamation
69.	Fuck!	Чорт!	–	–	Exclamation
70.	Aagh...!!!	Аааа...!!!	–	–	Exclamation
71.	Is anybody here?!	Чи є хтось тут?!	Питально– окличне	Просте	Auxiliary Verb – Subject – Adverbial
72.	What is this?	Що це таке?	Питальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject
73.	Who are you?	Хто ти такий?	Питальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject
74.	What are you doing?	Що ти робиш?	Питальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb
75.	What is this?	Що це таке, скажи?	Питальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject
76.	What is this	Що це за	Питально–	Просте	Question

	place?!	місце?!	окличне		Word – Auxiliary Verb – Subject
77.	What is... What is... What?...	Що це... Що це... Що?...	–	–	Series of incomplete interrogative clauses
78.	Where am I...?	Де я?...	Питальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject
79.	What do you want from me?!...	Що вам від мене потрібно?!...	Питально– окличне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial
80.	No! Get it – Aagh! – No! No! No!	Ні! Тримай! – Ні! Ні! Ні!	–	–	Interjections and exclamations
81.	What are you doing to me?!	Що ви робите зі мною?!	Питально– окличне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial
82.	Please, please, don't do this to me!	Будь ласка, будь ласка, не робіть цього зі мною!	Спонукальне	Просте	Auxiliary Verb – Verb – Subject – Adverbial
83.	Is anybody out there?!	Є тут хто– небудь?!	Питально– окличне	Просте	Auxiliary Verb – Subject –

					Adverbial
84.	Oh... Huh...	Ох... Хах...	–	–	Interjections
85.	Let me out!	Випустіть мене!	Спонукальне	Просте	Verb – Object – Adverb
86.	Please, please, let me go...	Будь ласка, будь ласка, відпустіть мене...	Спонукальне	Просте	Verb – Object
87.	Don't kill me, please!	Залиш мене в живих, прошу!	Спонукальне	Просте	Auxiliary Verb – Verb – Object
88.	Will you help me?...	Ти мені допоможеш?.. ..	Питальне	Просте	Auxiliary Verb – Subject – Verb – Object
89.	I'm fucking dying!!!	Я помираю!!!	Окличне	Просте	Subject – Verb
90.	Please, get me out of here, please!!!	Будь ласка, заберіть мене звідси, будь ласка!!!	Спонукальне	Просте	Verb – Object – Adverbial
91.	What the fuck?	Що за чортівня?	–	–	Exclamation
92.	What the fuck are you doing?!	Якого біса ти робиш?!!!	Питально– окличне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb
93.	Do something!	Зроби щось!	Спонукальне	Просте	Verb – Object
94.	Have mercy!	Змилуйся!	Спонукальне	Просте	Verb – Object

95.	God! God! God!	Боже, Боже, Боже!	–	–	Exclamations
96.	Please, let me go!	Будь ласка, відпустіть мене!	Спонукальне	Просте	Verb – Object
97.	Please, I have a family!	Будь ласка, у мене є сім'я!	Окличне	Просте	Subject – Verb – Object
98.	What the hell?!	Якого біса?!	–	–	Exclamation
99.	My eyes!	Мої очі!	–	–	Exclamation
100.	Stop it!	Припини!	Спонукальне	Просте	Verb – Object
101.	What are you doing to me?	Що ти зі мною робиш?	Питальне	Просте	Question Word – Auxiliary Verb – Subject – Verb – Adverbial
102.	Stay away from me!	Не чіпай мене!	Спонукальне	Просте	Verb – Adverbial
103.	Get off me!	Відчепися від мене!	Спонукальне	Просте	Verb – Adverbial
104.	Fear is a cold hand on my shoulder.	Страх – це холодна рука на моєму плечі	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Complement
105.	I felt like a rabbit in a hunting trap.	Я почувалась наче кролик у мисливському капкані.	Розповідне	Просте	Subject – Verb – Adverbial